

Izšla vsak tork, četrtek in sobota ob 4 popoldne. — Uredništvo: ulica sv. Frančiška Asiškega štev. 20, I. nadstropje. — Dopisi naj se pošiljajo uredništvu. — Nefrankirana pisma se ne sprejemajo, rokopisi se ne vračajo. — Izdajatelj in odgovorni urednik Štefan Godina. — Lastnik koncesij lista Edinosti. — Tisk tiskarne Edinost. — Naročnina znaša na mesec L 3.—, pol leta L 16.— in celo leto L 30.—. — Telefon uredništva in uprave štev. 11-57.

EDINOST

Posamezne številke v Trstu in okolici po 20 stotink. — Oglasi se računajo v širokosti ene kolone (72 mm). — Oglasi trgovcev in obrtnikov mm po 40 stot; osmrtnice, zahvale, poslanice in vabila po 80 stot, oglasi finančnih zavodov mm po L 2. Mali oglasi po 20 stot, beseda, najmanj pa L 2. — Oglase sprejema inšertni oddelk Edinosti. Naročnina in reklamacije se pošiljajo izključno upravi Edinosti. Uprava in inšertni oddelk se nahajata v Trstu, ul. sv. Frančiška As. 20

Politično društvo Edinost priredi

JAVEN SHOD

ki se bo vršil
jutri, 30. maja ob 3 pop. v salonu
g. Antona Mikuža pri So. Luciji

- s sledečim dnevnim redom:
1. Gospodarske zadeve.
 2. Šolske zadeve.
 3. Slučajnosti.

Na obilno udeležbo vabi
ODBOR.

V trdnjavi....!

Ta-le člana nam je dopisal eden naših starih bojevnikov, ki se je pred kratkim povrnil iz emigracije.

Uredništvo.

Spominjam se svojih otroških let in mlade dobe »Edinosti«. Vsi smo bili bujni, jaki in neizprosni kot pomlad. List in politično društvo; naše šole, naša pevska društva, naše gospodarske organizacije; naše zavedno delavstvo in vzletna inteligencija — vsak s posebnim imenom, v katerem se je zrcalila duša Primorja, ali vsi skupaj so imeli eno skupno karakteristično ime: **Edinost!** Tako so nas nazivali tudi tisti, ki so se nas bali. To ime je doletelo do Ljubljane in Zagreba, kot blag memento bratov, ki so se izpozabljali v resnih momentih. **Edinost**, je bil naš bojni klic! V edinosti je moč — a mi smo hoteli s to močjo priti do edinstva in svobode.

Kako bi mogel pozabiti triumfe našega dela in kako je na kraskem vetriču drhtela naša trobojnica z geslom vere »Edinost« — v lepem letu 1907? Hotel bi pomniti svoje otce zemljake, Dalmatince, na tisti večer, ko so mnogi plakali in pevali onega volinjskega večera. Od tedaj je počelo novo razdobje v življenju dalmatinske kolonije v Trstu. Tedaj smo mi končno šele zaupali sebi in borba je postala draga.

Zadosten s tem idealizmom sem se začetkom leta 1915 zatekel iz avstrijskih temnic v tujino, da bom v deželah entente glasnik volje in pravice te grudi. Delo emigracije ni še dovoljno poznano, ali je višje, nego historija: mi vsi trdimo, da si zapomnimo glavni rezultat tega dela! — Evo, kako bi jaz označil in pojasnil našo pozicijo: »vrana vrani ne izključuje očla, svetle ribe jedo male,« in »uzdaj se u se i u svoje kljuse!«

— Ko smo začeli leta 1915 obiskali namestnika Lorda Greya, Crewea (angleški minister za zunanje stvari) ter mu razložili želje Jugoslovenov iz monarhije, nam je odgovoril tako le: »Čenim jih in simpatiziram z aspiracijami Jugoslovenov, ali treba, da si zapomnite, gospoda, da se v zgodovini ni še noben narod osvobodil in uveljavil naenkrat!«

Od tedaj — minulo je že pet let — dokazujemo civiliziranemu svetu in razkrinkanim demokracijam, da se naš narod že stoletja bori za svoje edinstvo, ali — vse zastoji. Eno veliko vejo našega naroda hočejo odsekati od debla. Ali mi hočejo izsušiti življenske soke in ga z ognjem pretvoriti v pepel ter pepel v vročino? — eh, to bomo še le videli! Peljaj Primorcev bi jaz raje prispodabljal z el odeno trdnjavo. Samo da ne pustiti stari naš znajati; samo da žarka kri naših dedov ne povodi; samo da ne vsahne živa beseda naših mater — in mi bomo živili!!!

— Meni je težko zbrati svoje misli in pisati za »Edinost« po tolikih letih; posebno še, ker vidim, da so vnani okoli trdnjave že zapušteni. Hotel bi reči kako težljivo besedo o državi, ki jo gradimo ob Dravi, Savi in Vardaru. Hotel bi pridodati dve tri k poglavju »Jadrani in Jugoslovanci«. Pa mi se razumemo tudi brez besed, ker verujemo v eno in isto. Samo eno željo naj sporočim srcem svojih starih soborcev na Primorju: ne slutim dobrega, ker ste dovolili, da se zastava »Edinosti« spusti na pol droga! A ni še tolike sile, da bi moralo naše orožje otopeti, ko je trebalo poostri. Na zasedenem ozemlju je ostalo dovolj šmoytnikov, ki bi mogli v tem trenutku dookoličiti vsem najnujnejšim potrebam naše nacionalne borbe. V domovini so strankarske strasti in iznenadne velike naloge zbegale tudi najbolj patrijote, in vi v teh krajih morate računati z dejstvom, da v Ljubljani — Zagrebu — Beogradu prav za prav niti še niso začeli z ogrobnim delom, ki nas zove v Preko- in Medumurju, Baranji, Bački in Banatu, v Makedoniji in Koroski, in na vsej periferiji Jugoslavije, ki so skozi stoletja minili vsi naši sosede. Primorska trdnjava mora še enkrat dvigniti svoj ponosni prapor »Edinost« in mora nadaljevati s svojo tradicionalno borbo v postojenosti in sili. Še več! Naj na Primorju, v ognju, vzplamti tudi tisti stari naš idealizem, ki je tako usodno klonil v dolgi vojni. Potem bodo Primorci iz trdnjave prispevali k ozdravljenju razmer v svobodni Jugoslaviji! In meja, ki jih je urezal Večni, a stoletja posvetila, ne izbrise roka krivice nikdar!

Pred drugim sestankom jugoslovenskih in italijanskih delegatov.

Te dni je priobčil tržaški »Piccolo« daljši članek z ozirom na dejstvo, da se bliža dan, ko se neposredna pogajanja med italijanskimi in jugoslovenskimi delegati za rešitev vprašanih, spornih med Italijo in Jugoslavijo — bodo nadaljevala. Ali, resničneje povedano: ko se le začne. Na prvem sestanku v Pallanzi so si menda komaj podali roke, se pozdravili medsebojno ter si stisnili roko — to se razume samoočito — najprijetnejše in najljubšeje. Ti ljudi Bog: kako tudi ne? Gospod minister Scialoja in njegovi spremljevalci in svetovalci so vendar sinovi starodavne civilizacije in so gotovo z ediko absolvirali šolo, kjer so jih učili, kaj in kako zahteva mednarodna ujednost. In tisti »Balkan« se je menda tudi že precej približal zapadni Evropi, in nje kulturi vključ tisti »balkanski duševnosti«, o kateri tako radi in toliko govorijo ravno italijanski listi. O, da: tudi Pašić in Trumbić se znata poklanjati ujednost in prijazno stiskati roko, kakor se pač spodobi pri civiliziranih ljudeh. Zato smo verjeli popolnoma, da so se gospodje na prvem sestanku pozdravili neuljudneje.

Ali pa tudi — prijateljski? Ali pa vsaj z očito blago voljo, na obeh straneh, da privede do sporazuma, ki bi dozel prijateljstvo med narodoma, oziroma državama, ki ju zastopajo gospodje? Ne upamo si zapisati take trditve, ker bi bilo preizkajantno. Posebno še, če uvažujemo glasove, ki jih pošiljajo v svet italijanski listi še vedno, dan za dnem. In tudi omenjeni članek v »Piccolu« ne donaja znakov, ki bi dopuščali domnevo, da smo res že na potu do sporazuma, ki bi bil v resnici sporazum v pravem in polnem pomenu besede. In s tem do prijateljstva, ki bi bilo — o tem morajo biti pač uverjeni vsi trezni in razsodni ljudje na obeh straneh — v blagoslov za obe strani!

Na prvem sestanku v Pallanzi niso torej prišli preko formalnosti, ki jih nalagata mednarodna ujednost in socialna ujednost. Niso pa prestopili praga do meritornih razprav. Niso pristeli iz izmenjavanjem konkretnih misli glede načina rešitve spornih vprašanj in urečbe stvari ob Jadranu in s tem razmerja med obema državama, oziroma bodočih odnosov med italijanskimi in jugoslovenskimi svetom. Padla je vmes tista znana brzjavka jugoslovenske delegacije iz Pariza, ki je izzvala sum po italijanskih listih, češ, da jo je narekovala tista nesrečna »balkanska duševnost«, ki pa je — brzjavka namreč — vsaj nekaterim v Italiji so trdili tako — tudi gospodu Scialoji — dobro došla! In potem pa je padla vmes še italijanska kriza. In zopet so nekateri menili, da je bila ta kriza izzvala od izvestnih krogov v glavnem v namen, da vrže poleno pod kolo — pogajanj v Pallanzi! Pa bilo kakor bilo: prvi sestanek med italijanskimi in jugoslovenskimi delegati in v svrhu direktnih pogajanj je doletel hiter in iznenaden konec.

In sedaj pišejo italijanski listi in razpredajo dalje — nič drugače, nego so pisali pred sestankom v Pallanzi. Ista muzika, ista ideologija, ista zakrknost, isto razpoloženje, ista nepristopnost, pred vsem pa ista nesposobnost za objektivno, trezno in realno presojanje in ocenjevanje stvari.

Ce italijanski delegatje — tako piše »Piccolo« — ne bodo imeli moči v sebi, da bi podpisali dokument, ki bi vzkratil Italiji ne naravne meje, bo krivda na tem izključno le v »provokatorični neodjenljivosti« jugoslovenskih delegatov. In, da bi čim jasneje podkrepil to svoje stališče, ne piše tržaški list v svojem nadaljevanju o stranki, s katero se hoče Italija pogajati, da bi prišla žnjo do sporazuma, polovnega za obe strani, marveč navija dalje svojo hreščeco pesem o — »naših sovražnikih«! Mari se s tem načinom ustvarja na drugi strani razpoloženje za sporazum in prijateljstvo? Mari se s takim resničnim žaljenjem in izživljanjem pridobiva drugo stran za »odjenljivost«? Sploh je tu opravičeno vprašanje: kako si neki ti ljudje tolačijo pojmi »pogajanj«. Saj je menda v naravi stvari in tudi v neizogibno dolžnost pogajateljev, da zahtevajo vse, o čemer so uverjeni, da morejo in smejo zahtevati; a svrha pogajanj je, da se po izmenjavanju misli najde kaka srednja pot med obojestranskimi skrajnimi zahtevami. Tako edino si more in mora tolačiti pojmi »pogajanj« vsak trezen in razsoden človek. Če torej jugoslovenski delegatje skušajo uveljavljati vse svoje zahteve, ki jih smatrajo za opravilne, jih ni smeti radi tega še smatrati za nasprotnike sporazuma, kamoli sovražnike Italije, ali italijanskega naroda! Če pa jih italijanski listi vendar le predstavljajo svoji javnosti kot »sovražnike«, ovajajo s tem le, da so oni sami nasprotniki sporazuma in da hočejo ostati sovražniki jugoslovenskega naroda! In s tem morda tudi škodljivo interesov istega italijanskega naroda!

Seveda skuša dati »Piccolo« svojemu stališču, očito nasprotnemu pogajanjem v Pallanzi, dobro in trdno etično podlago, naglašujoč »il nostro buon diritto«. Po naše bi rekli: »neoporečno pravo«. Ali, gospoda, tudi beseda »diritto« je ne jasen in relativen pojem, dokler nima določene vsebine. Saj na drugi strani trdi istotako, da se bore za svoje neoporečno pravo.

Najinteresantnejša pa je v »Piccolovu« članku pasaža, ki ovaja, da ti ljudje nimajo za reševanje jadranskega problema, oziroma za utemeljevanje svojih zahtev, nobene določene smeri, oziroma, da jim te smeri ne določa nikako stalno načelo. Morali smo v vsej tej dobi natezati za rešitev jadranskega problema poslušati: danes sklicevanje na zgodovinske pravice, jutri na etično (narodnostno) načelo, pojutrnjem na potrebo strateških mej; sedaj pa nam pojejo pesem o — naravnih mejah. Nočemo se prerekati o tem, kje bi bile res

»naravne meje« med Italijo in Jugoslavijo. Ugotovljamo le dejstvo, da gredo v tem pogledu mnenja zelo navzkriž. Pač pa hočemo izpregovoriti besedo s praktične strani z ozirom na trditve tržaškega lista, da Italija potrebuje svojih naravnih meja, da bo mogla živeti mirno in varno notranje življenje. Ravno vsa izkustva te svetovne vojne so poučila ves svet in bi morala tudi Italijane, da vse takozvane strateške in naravne meje ne dajajo nobene varnosti v sodobni moderni vojni, če je pritisnilo veliko število, oprto na neizmerna sredstva tako strašno porasle vojne tehnike. Avstrija je imela vendar v Tirolu mejo, ki so se morale zdeli nepremagljive in neprekoračljive. In vendar: tiste meje so izbrisane in Avstrije ni več. Danes vira Italijanska zastava na vrhovih južnega Tirola. Edina meja, ki daje varnost državi, je tista, ki jo je določil medsebojen, pošten sporazum; najzanesljivejša trdnjava za državo je — dobro, prijateljsko sosetstvo s sosedji. Naj je meja 20 ali 30 kilometrov bolj blizu ali bolj oddaljeno, sovražni sosed ne dopušta državi mirnega in varnega notranjega življenja — gospodarske konsolidacije! In če treba menda tudi Italiji Brez te ne more biti notranjega mira, tudi če ne bi grozila od zunaj nobena nevarnost. Lačni želodci so vsikdar neljubi in zelo nevarni gostje. Italija ne more priti do gospodarske konsolidacije brez dobrega prijateljskega sosetstva. Meje za živ medsebojen gospodarski obrat more odpreti le prijateljstvo. Kdor hoče po vsej sili videti v sosedu sovražnika, ta zapira meje, postavlja ograje na pot, ki more dovesti do gospodarske konsolidacije, a ta edina do mira in varnosti v državi.

Kaka neskladnost je torej v tem, da pravi »Piccolo«, da Italija mora izsiliti od »sovražnika« »naravne meje«, da bo mogla potem skrečiti svoje — oboženo! Kako neki, če pa hočejo po vsej sili imeti na meji — sovražnika?! Potem še le bo morala Italija ostati obožena radi skrbi za svojo varnost!

No, »Piccolo« je postal proti koncu nekako čustven — pravičnik: zahteva »naravne meje«; tudi zato, da bo mogla Italija potem tirati najliberalnejšo politiko napram nemškimi in slovenskim manjšinam! Tu pa moramo že izreči čisto odkrito besedo: ne verujemo in ne zaupamo! Tako vero in tako zaupanje nam jemljejo vsa teška izkustva iz teh mesecev zasedbe. Ves sistem je v kričeje protislovje z načelom najelemernejše pravičnosti in liberalnosti. Izganjanje našega jezika iz uradov; zapiranje naših šol, odrekanje tudi takih, ki jih hočemo sami vzdrževati; preganjanje oseb, ki se potezajo bilo tudi za kako mirno in pravico; poitalijanevanje občinskih uradov; sikaniranje naših društev, najdržneje pačenje naših krajevnih imen in priimkov — vse to se visoki, nam grozljivi mejniki na nesrečni poti tega — neliberalnega sistema! Seveda nas hočejo nekateri, ki tolažijo, češ: počakajte, potrpite, ko bo vprašanje urejeno, ko bo določena uredba, potem bo drugače! Saj dobite jamstva v mirovnem sklepu. Ne verujemo in ne pričakujemo nič dobrega. Vse obveze, ki bi jih utegnil Scialoja sprejeti — a še tu je veliko vprašanje — nam ne morejo dati pomirjenja in čuta varnosti. Le predobro vemo, kako more nedobrohoten sistem, če je opt na more, vendar le poizkušati po ovinkih, via facti, kar bo v nasprotju z obvezami, čeprav jih je sprejel in podpisal slovesno pred vsem svetom! Pa saj so nam v svarilem zgled izkušnje iz bivše Avstrije. Tu so nam državi temeljni zakoni zagotavljali svo narodno svobodo in pravico, imeli smo tisti prorusli § 19, ki je zagotavljal našemu jeziku neomejeno pravico v šoli, v uradu in v vsem javnem življenju. In vendar nam je v isti Avstriji zlohotna in zlobna birokracija dušila vse naše narodno življenje, kratila pravico našega jezika, ovirala naše solstvo; in je odjenjavala še le tedaj, ko je pritisnila sila, ki ni mogla drugače. Vse, kar smo si pridobili in ustvarili, smo še le morali izsiliti s svojo voljo, svojo zavednostjo, svojo energijo, svojim delom in požrtvovalnostjo našega naroda. Tisto slovacifilstvo Avstrije je bilo najdržneja — bajka.

In da bi bila italijanska birokracija boljša, nego je bila avstrijska? — Tega ne moremo verjeti. To pa ne že radi dejstva, da smo imeli Slovani Avstrije vse drugačno število moč, nego jo bodo imeli naši soptemenjaki, ki eventualno pripadejo v italijansko državnost. Pa saj isto italijansko prebivalstvo na zasedenem ozemlju britko toži radi italijanskega birokratijskega...

Smatrali smo za svojo dolžnost, da napišemo to odkrito besedo sprčo ponovnega sestanka in svrhu pogajanj med italijansko in jugoslovensko delegacijo.

Uprašanje Črne Gore.

Oglejmo si še drugo trditve, da črnogorska Skupščina v Podgorici decembra 1918, ko je soglasno sklenila ujedinitje s Srbijo, ni predstavljala prave volje dežele; ali tako podtika je je povsem lažno in so je razširili pristaši kralja Nikole, pravi mojstri sleparji, z zlobnim namenom; saj ti ljudje so že pred vojno potvarjali volitve in vsako svobodnejše gibanje v Črnigori!

Res, da je sklep podgoriške Skupščine narekoval nek provizorice centralni odesk, ki ni počakal privoljenja kralja Nikole in njegove operetne vlade, bivačje v hotelu Maurice v Parizu. Ali v tem samostalnem nastopu tiči baš dokaz, da je tudi Črnagora za sebe uveljavljala pravico samodoločbe, kakor vsaki drugi narod centralne Evrope onega zgodovinskega revolucionarnega meseca, in s tem se je tudi poslužila svoje pravice, da je revidirala konstitucijo in obliko vlade. Branitelji stare konstitucije naj vedo še to, da, po člankih 2. in 16. iste konstitucije, zakrivilja vsak kralj, ki zapuša svojo deželo in svoje ljudstvo, s takim

činom izdajstvo. A bilo je celo nemogoče sklicati predvojni parlament, ki je bil le zmes brez glave, v katerem niso bile zastopane pokrajine, prisojene Črnigori po balkanski vojni. Res je, da se niso vršile one volitve potom glasovanja; ali v Črnigori kakor na Ogrskem se nikdar še ni vršilo pravo glasovanje. Nepravilno pač bi bilo trditi, da v tem slučaju ni bilo nikakih nepravilnosti, ali gotovo je, da je ta izvolitev za Skupščino bila prvi cvet v primeru z onim, kar se je godilo pod kraljevanjem Nikole. To je dognala mejzavezniska preiskovalna komisija pod generali Franchet d'Esperey in Brodger.

In ne daje se nikakor primerjati obnašanje Črne Gore proti bivšemu kralju s postopanjem za združjenje in za novi režim. Mej onimi, ki brez pridržka podpirajo novo vlado in priklopljenje k Jugoslaviji, sta oba škofa iz Nikšića in je pet ali šest generalov: general Martinović, general Vukotić (brat kraljice), gospodje Radulović, Tomanović Radović, ki zastopajo razne politične stranke. Izmed 150 predvojnih poslancev, katerih mnogi so bili kraljevi prijatelji, le 15 jih je protestiralo proti sklepu podgoriške Skupščine in še ti so se izjavili za jugoslovensko edinstvo. Celo ministrska predsednik starega kova, general Matanović, ki biva sedaj v Beogradu, in g. Evgenij Popović 75 letni starina, užaljen po nastopanju kralja, odtegnila sta se javnemu delovanju 1919. Pristajšem dinastije ostal je le en mož, ki živi nekaj ugleda, g. Jovan Plamenac, katerega je kralj imenoval naslednikom Popovića. Ta človek, bivši minister notranjih zadev v nazadnjaškem kabinetu, ki je sledilo po zaporu Radovića, ima pa kaj čudno minulost. Mej balkansko vojno izgubil je on kraljevo zaupanje, ker je zastopal misel združitve s Srbijo, dočim je danes nje edini jasni nasprotnik. Po avstrijski osvojitvi Črne Gore, ostal je Plamenac v deželi in 5. aprila 1916 je podal izjavo v »sarajevski« »Bosniške Post«, da se ne more smatirati Nikolajem kraljem, ker je zbežal. Nočem vtikati se v težke rekriminacije balkanskih politikov, ali v tem slučaju treba naglašati, da mnogo napadov je bilo naperjenih javno in uradno proti g. Plamenecu od strani črnogorskih članov jugoslovenske delegacije v Parizu, g. Radovića, R. Boškovića in Vukotića v neki spomenici na mirovno konferenco in ker se tamkaj navedena dejstva niso zanikala niti obodila moram javno priznavati, da g. Plamenac nima sreče v zagovarjanju vsakotere pravde pred britansko javnostjo. Tu je treba jasno govoriti. Gosp. Plamenac živi podporo, ki ne izvira iz izbranega dvora v Neuilly, niti iz spisov dvomljivih tujih pisatcev, nego iz laškega uradnega sveta. Pravi razlog, zakaj se nekateri tako trudijo, da razupijejo »srbsko zasedbo« Črne Gore novembra 1918, z drugo besedo napredovanje franko-jugoslovensko — tiči v tem, da se je izjavila neka druga nameravana zasedba, ki je imela dovesti razkralja Nikolo zopet na prestol. Znano je, da je Bar še danes zaseden s laškimi četami in da se tim potom vlihotaplja orožje in strelivo v Črnogoro, kjer se vzpodbujajo in zbirajo v gorah razkropljene bande. Doslej so onemogočili že tri poskuse vzpizorjene od laške strani; ljudstvo samo brez vojaške pomoči je poglnovalo tje čete, čim so poskušale napredovati. Minolega poletja so se zbirali v vojaških barakah blizu Rima plačani »prostovoljci«, da začnejo boj v imenu kralja Nikole, a jugoslovenskim jetnikom so obljubljali svobodo, ako se pridružijo onim četam. In minolega decembra so se ti prostovoljci uprli ko so izvedeli, da se merajo boriti proti Jugoslaviji. Druge so potajno prevozili do Črne Gore, da provzročijo zapletanje in da pospešujejo »narodno« gibanje. Takim razbojnikom je treba pripisati umor 70 letnega starca, očeta imenovanega Radovića. In kdo vzpodbuja vse to, da pripravljajo zadrege mladi Jugoslaviji izhaja jasno iz občevanja Fanka in Sachsa v Trstu, teh dveh nestvorov, ki sta bila skozi 20 let prava nesreča za vratsko politiko in ki sedaj v novi državi nista vedela boljšega početi, nego, da sta pobegnila iz domovine. Mej vojno je ta gospoda bila v stikih s črnogorskim princem Mirkom in s švicarskimi agencijami kralja Nikole, a danes deluje vztrajno z vsemi sovražniki Jugoslavije. Ne bi bilo prav obdelovati g. Nitija da bi se vtikal naravnost v intrige take vrste, ali on mora vedeti za vsa ta dejstva. Ali dokler on mirno gleda to početje proti Jugoslaviji in dopušta marsikomu, da šunta tajno proti novi državi, on pač ne sme pričakovati, da bi Jugosloveni prijazno sprejeli njegove lepe besede.

G. Nitij naj se potrdi vsaj do Gaete in do Bara, da zabrani vsako podpiranje teh spletk in črnogorsko gibanje je takoj spravljeno iz sveta.

V spodnji zbornici je g. Roudal Mc Neill z odločnostjo, ki bi zaslužila boljo zadevo, ponovno zahteval, naj se priobči poročilo grofa Salisa, bivšega britanskega poslanika na Cetinjah in sedaj nameščenega pri Vatikanu, o črnogorskih razmerah. G. Roudal misli, da vsebuje ono poročilo kake vtemeljene obtožbe proti novi vladavini; ali obstaja nek razlog, da gospod grof Salis, kritikuje nekatere nepravilnosti jugoslov. uprave, vendar odkrito izpoveduje, da je večina Črnogorcev s telesom in z dušo na strani Jugoslavije in odločno proti povrnitvi dinastije Petrovičev. In to se je vnovič tudi priznalo v odgору g. Hamar Greenwooda na tozadevno interpelacijo. In torej ni nič čudnega, ako radi tega dejstva pristaši razkralja Nikole ne marajo več za poročila grofa Salisa. Brezdomno bi objavljene tega poročila le služilo da se spozna istino, pa nikar v smislu kakor bi si to želeli Mc Neille in Nikolini pristaši.

Bila je nekaka ironija zgodovine, da so Srbi imeli nič manj nego 3 svoje narodne dinastije, dočim je vsako drugo balkansko pleme moralo si poiskati svojega kralja v tujini. Ti do-

mačini so Petrovići, Obrenovići in Karajorgievići. In ljubosumnosti mej temi tremi rodbinami so bile v minulosti ena izmed glavnih ovir razvoja Jugoslovenov. Groznim zločinom so se osvobodili ene vladarske rodbine in ljudstvo je občutilo kako je tuj svet to obsojal, ker pač ni poznal koliko je bilo oškodovano. Zdaj pa ko je usoda resila Jugoslovene brez vsakega škandala se druge dinastije, oni nikakor nečesto sprejeti kak nalog inozemstva, da bi vzpostavili to izigrano dinastijo in si naptili vse gorje tekmujočih močtev. Je naravno da najde svojo korist kak tuj militarnem na taki igri, ali nobena pošena stvar ne pridobi s takim početjem. Da je dan danjši nekaj nezadovoljstva in celo bede v Črnigori kakor drugje po Balkanu in tudi v Evropi ne da se tajiti; ali temu ni kriva ona dozdevna srbska »zasedba« črnogorske dežele, nego je naravna posledica dolge razdajavoče vojne, po nesrečnih letih izsesavanja od strani ene kraljeve rodbine. Oni, ki kakorsibodi podpirajo vrženo dinastijo, se le zagrešajo proti narodu, ki je z dobrim smislom pogodil svojo srečo v združitvi. To se pravi zapirali orla v kletko s potolmljenimi šibicami.

Gibanje v Furlaniji.

Furlansko gibanje je gospodarske in politične naravi. Vse je nezadovoljno do skrajnosti: meščanstvo, posestniki, kmetje in delavci; vsak se čuti v tej žalostni pokrajini zanemarjen, izgubljen, obupan. Splošna je zahteva po samopomoči, ker od vlade ne pričakuje več ničesar. V videnskem mestu je vse zaprto, trgovine, uradi, obrti; ustavljen je vsak promet s tramvajem, železnico in avtomobili, a povsed vedno več vojaštva. Na splošni pritisk in grožnjo so po enem poboru pred gradom arditii odšli iz mesta; vojake, ki so veččinoma domačini, ljudstvo lažje prenaša. V Cedadu so stavkojuči nastopili proti vojaštvu in bilo je zopet mrtvih, baje en stotnik in en meščan. Na progi pri San Daniele so pravčasno našli več razstreljivih naprav. Brez dovoljenja rdečega poveljstva ni možno oditi iz videnskega okrožja. Med čez Tilment je začel goret, čim ga je zapustil vojaški vlak.

Skranja razburjenost furlanskega ljudstva je razumljiva, če se premisli, da sta po Kobarškem polomu dve tretjini prebivalstva videmske pokrajine morale bežati in je to prebivalstvo ostalo v prognostanju, razkropljeno pod najhujimi pogoji in po vsej Italiji. Vedno se čujejo izjave, da je vlada zapustila ljudstvo, ko je izgubilo vse svoje imetje, svoj zašluzek, in da je pošila od kraja do kraja naprej, kakor sestradane berate. Po tolikem trpljenju se je v ljudstvu prav utrdila separatistiška misel furlanske republike. Tudi meščani in posestniki so se v četrtek pridružili stavkojučim, in so se na velikem javnem shodu proglašili solidarne z zahtevami delavske zbornice. Izbrali so odbor strokovnjakov, ki prevzame najnujnejše stvari v lastno upravo in poskrbi za ureditev prečih finančnih in gospodarskih stvari. Poslancem se naroča, da v Rimu poskrbe vse potrebno za takojšnjo ureditev.

Na splošni pritisk se je vlada, kakor se zdi, vdala in je priznala zahtevane koncesije, da štrajk preneha, namreč: izplačilo za vsa izvršena dela, izročitve novih fondov za vse nuje poplave, in takojšnjo odškodnino vseh vojnih škod delavcem, malim posestnikom in obrtnikom. Ko so v četrtek na večer bila zagotovljena od strani vlade vsa zahtevana sredstva, so takoj sklenili na velikem shodu v Vidmu, da se z ozirom na popolno zmago ljudstva vsi vrnejo z večerajšjo polnočjo zopet na delo.

Stavka se je končala, toda ne povsed. V Tolmezu traja še vedno. Tamošnja delovna zbornica je pozvala vse občinske uprave, naj odstopijo. V Pordenone je delovna zbornica zaplenila nekoliko vagonov živeža, ki ga je razdelila med prebivalstvo. V Tarcentu in Gemoni so demonstranti zaplenili vse tovarne avtomobile. Delovna zbornica in vodstvo socialistične stranke v Vidmu sta izdala preglas, v katerem poudarjata, da pride dan, ko bodo žrtve masčevane. Pogajanja z ministrskim predsednikom Nitijem so imela uspeh, da se je dovolilo 30 milijonov za gradbo železnice Toblach-Villa Santina, ki se takoj začne. Kraljeve banke bodo izdale zadruham 15 milijonov, da se morejo izplačati zaostanki na plačah.

VII. sokolski zlet v Pragi.

Danes se nimamo natančnih podatkov glede stroškov za udeležbo, ker nam predvsem ni znana cena za vožnjo. Numerava se odhod dne 23. junija z brzovlakom, ki bo pričel voziti prihodnji mesec iz Trsta v Prago. Domneva se pa, da bodo znašali stroški za udeležbo okrog 800 — lir za osebo.

Potrebnovalo se bo z vožnjo in bivanjem v Pragi devet dni.

Za stanovanje in hrano je deloma preskrbljeno, vendar le za omejeno število oseb. Nužno je potrebno, da se oni bratje in sestre, ki se nameravajo udeležiti zleta, takoj prijavijo, ker je tudi odboru T. S. Z. mogoče ukrepati šele tedaj, ko mu bo znano točno število udeležnikov.

Priglasit se je pri načelniku T. S. Z. br. Miroslavu Ambrožiču (tiskarna Edinost).

Domače vesti.

Stavka pri našem listu je končala. Danes se je uredniško osebje povrnilo na delo. Točnejše poročilo v prihodnji številki.

Ob Borovjevičevem grobu. Grenki spomini se nam vzbujajo in trpka čustva nas navdajajo ob grobu tega moža. Dejstvo, da je bil našega naroda sin, so izražali nasprotniki tega nazoda za najhujše obtožbe na škodo tega poslednjega. Vzgojen je bil pokojnik, kakor so bili

pač vzgojeni avstrijski častniki. Enostransko. Obzorje teh ljudi ni šlo preko zidov njihovih vojašnic, a pogled jim ni segal dalje, od njihove — sčelje. V vojak niso videli tuj človeka. Smatrali so ga le za svoje orodje. Veliko več ljubav so imeli v sebi do svojega — konja. Molči, trpi in — ubogaj! To je bilo »dnevno povelje«, ki so je pisali vojakom dan za dnem z vsem svojim postopanjem. A gorje mu, kdor bi bil pokazal le za najmanjšim znakom, da se čuti sinu svojega naroda! Kdo se ne spominja tistih časov, ko so besneli v drakonični strogoosti, če je bil kdo na takozvanem »kontrolnem zborovanju« tako drzen, da se je prijavil s »tukaj« mesto s »hier«? Na tisoče jih je bilo — zlasti na Češkem — tudi inteligentov, ki so jih tirali pred vojaška sodišča zaradi takega zločina. Prisojali so jim večmesečne kazni ter jim tudi uničevali eksistenco, ker obsodba radi tistega »tukaj« ali »de« jih je diskvalificirala za javno, oziroma državno službo. Posledice obsodbe so jih preganjale povsod, do koder je segal vpliv avstrijske krutosti. Vzgoja avstrijskih častnikov je bila taka, da niso imeli prav nobenega smisla za izvenvojašniško življenje in pa za čustvovanje nevojaških ljudi — narodov. Vsak znak narodne zavednosti med državljani jim je bil v grozo — izdajstvo na državi — veleizdaja. Največji del protislovanške krutosti je bilo pripisovalim vplivom in direktnim zahtevam od strani vojaških krogov. Njihov nazor je bil, da narodi države — če so že priznavali nje narodno mnogoličnost — nimajo nobene druge naloge, nobene druge pravice, nego da dajejo »materijal« za njihove vojašnice, nego da so testo, iz katerega morejo oni oblikiti svoje — figure. Vojak pa, ali se jim je udajal in se pokvarjal narodno, ali pa je tiho in v strahu trpel najhujše moralne muke. Častniki našega rodu pa so si večinoma privajali ideologije ambijanta, v katerem so živeli; v redkih slučajih so si sicer ohranili nekoliko čuta, ali črtniti si niso upali, ker bi bili sicer prišli v črno knjigo. Gorje pa tistim, ki so ostajali — možje in ki niso hoteli zatajevati svojega rojstva! Prej ali slej je padla na njih težka roka. Golgota in Kalvarija avtorja romana »Gospodin Franjo« je znana vsem. Krutost vojaških mogotcev ga je vrgla na cesto in ga poginila v grob. Taki so bili avstrijski častniki po ogromni večini. In približno tak je bil tudi pokojni general Borojevič. Na tem ne izpreminja nič dejstvo, da si je v zadnji vojni pridobil neko popularnost med našim ljudstvom; ali to le iz razloga, ki smo zadnjič le bolj namignili nanj, ker jasneje govoriti danes ne moremo. Zato je najhujša in najbolj krivična krivica, če se hoče danes vse, kar je morda v svojem življenju storil ali grešil pokojnik, kot avstrijski general, pisati na račun našega naroda, s katerim ga je spajalo edino le rojstvo, drugega pa menda nič! Tekom vojne je morda jel nekoliko drugače soditi. Vsaj nekateri so trdili tako. To pa edino zato, ker so sovražniki našega naroda v častniškem zboru — to smo izvedeli od zanesljivih strani — začeli tudi proti njemu z ljuto gonjo že radi tega njegovega rojstva samega! In izvedeli smo tudi, da so se te gonje udeleževali tudi nekatere »cesarske in kraljeve visokosti«, člani tiste »modre«, »dobrotne« cesarske hiše! Sicer pa je bil, ponavljamo, avstrijski častnik, ne pa borec za kako narodno misel, kakor je bil n. pr. ban Jelačić. Slovesno protestiramo torej proti temu, da se hoče z generalom Borojevičem obremenjati naš narod.

Svoboda, enakopravnost, liberalnost, odreditev izpod avstrijskega jarma itd. Tako čujemo, a kako je v resnici? Ko smo minule noči našega naroda v častniškem zboru — to smo izvedeli od zanesljivih strani — začeli tudi proti njemu z ljuto gonjo že radi tega njegovega rojstva samega! In izvedeli smo tudi, da so se te gonje udeleževali tudi nekatere »cesarske in kraljeve visokosti«, člani tiste »modre«, »dobrotne« cesarske hiše! Sicer pa je bil, ponavljamo, avstrijski častnik, ne pa borec za kako narodno misel, kakor je bil n. pr. ban Jelačić. Slovesno protestiramo torej proti temu, da se hoče z generalom Borojevičem obremenjati naš narod.

Svoboda, enakopravnost, liberalnost, odreditev izpod avstrijskega jarma itd. Tako čujemo, a kako je v resnici? Ko smo minule noči našega naroda v častniškem zboru — to smo izvedeli od zanesljivih strani — začeli tudi proti njemu z ljuto gonjo že radi tega njegovega rojstva samega! In izvedeli smo tudi, da so se te gonje udeleževali tudi nekatere »cesarske in kraljeve visokosti«, člani tiste »modre«, »dobrotne« cesarske hiše! Sicer pa je bil, ponavljamo, avstrijski častnik, ne pa borec za kako narodno misel, kakor je bil n. pr. ban Jelačić. Slovesno protestiramo torej proti temu, da se hoče z generalom Borojevičem obremenjati naš narod.

Svoboda, enakopravnost, liberalnost, odreditev izpod avstrijskega jarma itd. Tako čujemo, a kako je v resnici? Ko smo minule noči našega naroda v častniškem zboru — to smo izvedeli od zanesljivih strani — začeli tudi proti njemu z ljuto gonjo že radi tega njegovega rojstva samega! In izvedeli smo tudi, da so se te gonje udeleževali tudi nekatere »cesarske in kraljeve visokosti«, člani tiste »modre«, »dobrotne« cesarske hiše! Sicer pa je bil, ponavljamo, avstrijski častnik, ne pa borec za kako narodno misel, kakor je bil n. pr. ban Jelačić. Slovesno protestiramo torej proti temu, da se hoče z generalom Borojevičem obremenjati naš narod.

tega si vendar ne moremo misliti, da bi tako nedolžna igra, kakoršna je »Domen«, ki pa je bila že dovoljena in uprizorjena, mogla škodovati družabnemu in državnemu redu in ustojici države tako močno in sloneče na tako trdni podlagi, kakor je Italija. Ni dovolj, da je treba tekati od Petra do Pavla, da gre vse polzevoš po časnim formalnim potom, da je le naričen uradni birokratizem, ne: na koncu prihaja še prepoved brez vsakega veljavnega vzroka! A to ne velja za vse, ampak samo za nas Slovence. Gospoda, povejte nam tudi, kako se to vjemajo s toli razglašano svobodo? To diši vse po drugem, samo po svobodi ne. Morda pa je to v zvezi s pisarjenjem slavnega tržaškega kričarja »Piccola«, ki se vedno izpodtika nad oblastmi, če tuptam dovoljuje kako prireditelj našim društvom in jim ne zabranjuje vsakega javnega delovanja? Dejanja govore, da je temu res tako, ter da so našli ti nauki dostopa do — oblastvenih, za naše neitalijanske besede nedostopnih ušes. Le nadaljujte s svojim ogabnim in neumnim metodami, ko vendar dan zadnem pojele slavošpeve na račun narodne svobode in enakopravnosti! Zapomnite si pa, da: kakršna seste, taka žetev!

Izlet na Učko, Trž. podr. S. P. D. vabi svoje člane in prijatelje na izlet na Učko (1296 m), katerega priredi na praznik sv. Reš. Telesa dne 3. junija. Odhod v sredo dne 2. junija iz kolodvora pri sv. Andreju ob 16:55 do Lupoglav, odtod zvečer ob luninem svitu peč na Poklon (pod vrhom Učko), kjer bo prenočišče v gostilni g. Peruča. Drugi dan na vse zgodaj polet na vrh Učke. Povratne popoldne v Lupoglavu in odtod z vlakom ob 19:30 v Trst, kamor pridemo ob 22:20. Izleta se udeležijo tudi rodoljubi iz Pazina in Pule. Priporoča se prinesiti hrano seboj. Prijave na izlet sprejema do torka popoldne društveni tajnik g. Modrijan pri Trž. Pos. in Hr. — Odbor.

Zakaj tako? Vozil sem se z vlakom v terek po Binkoštih iz Dobravlj v Trst. Ko smo se pripeljali do Prvatiče, smo morali izstopiti ter čakati vlaka za v Trst. Prišel je čas, da so začeli gospodje vozne listke prodajati, nakar smo se približali blagajni. Tam so se, žal, slisali čudna vprašanja, kakor: prego ena biljet do Trieste, prego uno bileto pr Trieste. Čujte ljudje božji, čemu se vendar strašite? Kaj Vas je moglo sram govoriti naš ljubi domači, slovenski jezik pred tujci? Ali je res treba zatajevati svoj materni jezik? Bodite prepričani, če bomo vsi in povsod v slovenskem jeziku zahtevali, česar nam je treba se bodo tudi blagajničarji na postajah naučili slovenskega jezika.

Videl sem tudi druge, za nas domačine res žalostne reči. Naša vrla dekleta mislijo, da so v nebesih če se morejo »pomenkovati« z italijanskimi vojniki, podčastniki in še toliko rajše s tistimi, kateri imajo kakšno plesnjo zvezdo na rokavu, kaj ne zastopuje domačih fantov? Morda niso tako zviti in polni praznih obljub, toda zato pa so pošten! Če je že, da bi vsi spregledali, kam nas pripelje ta pot. — Domačin.

Beseda našim porotnikom. Pod tem naslovom je izprogovoril v »Slov. Narodu« vseučilišni profesor dr. M. Dolenc zelo resno besedo, o kateri bi bilo želeli, da bi jo uvaževali tudi pri nas. Iz teh izjavij posnemljemo:

Morda mi bo kdo oponašal, da se postavljam glede porotnikov na nekakšno zvišeno stališče in presojam stvar tako, kakor da bi morali ljubljanski porotniki baš tako »imeniti« soditi, kakor sodijo »učeni« sodniki... O ne! Moj kredo glede porotnikov je, da potrebujemo porotnike baš radi tega, da pride pravno pojmovanje in čustvovanje ljudstva do izraza, ker učeni sodniki, juristi, včasih presojajo vse preveč po izvoženih polih, po zastarelih odločbah dunajskega kasacijskega dvora, ki se morebiti že ne zlagajo več z živim življenjem. Ali to le porotniško presojanje po »domačem« razumu, ki ga klevetniški juristi radi imenujejo »navadna, od SS-ov še nepokvarjena pamet«, pa še ni privilej, soditi kar slepo, kakor bi se porotnikom izjubilo... Porotniki polagajo prisego, ki se glasi: »Vi prisegate in obljubite pred Bogom, da boste dokazali, ki se prinesejo zoper obtoženo in zanj, z največjejo pozornostjo prevdarili, da ne boste nič z misli puščali, kar bi obtoženo bilo v korist ali v škodo, da se boste zvesto držali zakona, kateremu ste dolžni dati veljavo...« Ko reče na to porotnik: »Prisegem«, tako mi Bog pomagaj! — prisegajo, da bo dokazje prevdaril in da se bo zvesto držal zakona, kateremu je dolžan dati veljavo.

Torej je razločevati med vprašanjem po dokazih in med vprašanjem, ali je dokazano dejanje po zakonu kaznjivo.

V pogledu prvega vprašanja so porotniki baš raz svet Trsta z vodnoelektričnimi napravami. Benečije in onimi, obstoječimi na Soči. Člani te družbe so razne banke iz Italije, dalje tržaški tehnični zavod, ladjedelnica v Trzinu in pri Sv. Roku, tržaški Lloyd in konsorcij ške-

nihče jih ne more, pa tudi ne sme siliti, da bi smatrali nekaj za dokazano, o čemur oni dvomijo. To vprašanje, ki nanaša na zgolj zunanje, vidne, vidne, slišne, občutne pojave storilčevega dejanja, ne bo delalo porotnikom nobenih težkoč. Težje pa je drugo vprašanje. Vpraša se jih tudi po tem, ali leži v tem dejanju, ki ga smatrajo za dokazano, krivda v smislu zakonitih določil, ki so v vprašanje samo vpletene. Gre pri tem delu vprašanja v prvi vrsti za **hudo** bodni namen storilca. Ta-le hudo bodni namen pa porotniki storilcu včasih odpuste, ker radi poskile preko zakona — po posledicah krivoreka. Pa zakon prepriča določile višine kazni sodnikom-juristom. V tem ravno tiči bistvo našega porotniškega postopanja, da se izrečejo porotniki samo, ali je obtoženez kriv, sednik pa, katero kazen zasluži krivi obtoženez. Ako tega načelnega stališča porotniki ne spoštujejo, ako mu naravnost nasprotujejo, se niso držali zakona, niso dali zakonu veljave, da si so to prisegli; postali so verolomni. Sklilenje po kazni, ki utegne storilca zadeti, če se vprašanje tako ali tako potrdi, je nedopustno, prisegolomno! Kakor hitro veli zakon, tako in tako dejanje je kaznjivo in porotniki spoznajo po svoji vesti, da je bilo to dejanje storjeno in zakriveno, morajo vprašanje potrditi, pa naj se jim zdi kakor trda. Zakon izpreminjati ne morejo ne učeni sodniki ne porotniki, to je stvar parlamenta in kralja.

Vse to velja osebno pri tatovih. Ne gre utesnjevati vrednosti ukradenega predmeta na nizjo številko, da bo kazen manjša. Pomisliti je, da ve tudi hudodelec — tat, kakšno vrednost ima predmet; saj zato ravno krađe, da se okoristi z vrednostjo predmeta. Vrednost se pa po zakonu ne sme ceniti po tatovem dobičku, temveč po škodi okradenega. Da vlada vseobča draginja, na katero zakonodajalec svoj čas ni mogel misliti, je stvar učenih sodnikov. Ti morejo in morajo po svoji vesti in sodniški prisegi to vpoštevati in temu primerno nižjo kazen izreči. Ali oni morajo na drugi strani tudi vpoštevati, da vseobči nesigurnosti, lastnine, splošni nevarnosti, ki jo ustvarja nepoštenost tatov, ne bomo mogli priti drugače v okoliščini, nego si primernimi, strogi kaznimi! Da, pri delomrznih tatovih, klativizih, ki krajejo kot srake, samo da na stroške drugih dobro živijo, bo treba na vsaki način poseči po izreku, da je tak tič zrel za prisilno delavnico! Tam naj ga po prestani kazni privadijo na delo.

Predljudska železnica. V zadnjem času so se vršila razna posvetovanja glede nameravane nove železniške zveze, ki bi se imela čimprej izvršiti, da se zasedeno ozemlje najkrajšim potom zveže čez, ali bolje skozzi Predil z Nemško Avstrijo, brez vsake odvisnosti od Jugoslavije. Nova železnica bi se imela odcepiti pri Sv. Luciji od državne proge, ter ob Soči preko zemljišč občin Kred, Kobarič, Srpencia, Trnovo, Bovec, Log, Zaga, Čezsoča, poteigniti skoz poseben predor pod Predilom na Trbiz, da doseže tam nemško avstrijske proge. V to svrhu si je priskrbelo železniško ravnateljstvo v Trstu načrt in podobne risbe iste železnice, ki jo je nameravala izpeljati čez Predil svoj čas čez avstrijsko vlado. S tem se je mislilo si prirediti čez in stroški. Ali, italijanska vlada ne kaže onega silnega zanimanja kakor bi si ga želeli razni tukajšnji faktorji, ki še upajo od predlidske železnice edino rešitev za tržaško luklo in nje promet. Proučevanje avstrijskega predlidskega načrta je pa ugotovilo, da ti sicer točno izdelani projekti niso nikakor uporabljivi za novo nameravano predlidsko progo, in da se je torej potrebno iznova lotiti vsega merjenja in proučevanja. Po dovršenju teh novih študijev, — izjavlja sedaj železniško ravnateljstvo — je upati, da se nova predlidska proga dovrši v 2½ letih, seveda, ako ne nastopijo nikaki drugi zadržki. To nepriznava poročilo je osupnilo tukajšnje trgovske kroge. Ti so se napotili v sredo zvečer h komendatorju Mossinju s prošnjo, da bi v Rimu požuril proučevanje in izvršitev te sedaj jim toli nujne železniške proge. Vladni krogi pa se za sedaj, kakor se zdi, raje zanimajo za to, da se razširi in ojači zveza med Trstom in Italijo preko Tržiča.

Cene mesa. Tržaški magistrat nam javlja, da so cene mesa od 29. maja dalje določene takole: sprednji deli s priklado L 780 kg, zadnji deli s priklado L 920; meča L 1060. Cene zmaznega mesa so neizpremenjene.

Akcijska družba za električne naprave v Trstu. Naproseni smo, naj naznamo, da se je ustanovila družba za električne naprave z akcijsko glavnico 20 milijonov fun. Družbi je namen, da bo preskrbelja vse zasedeno ozemlje z električnim tokom visokega napona za razsvetljavo in obrt. V ta namen se pripravljajo zveza Trsta z vodnoelektričnimi napravami Benečije in onimi, obstoječimi na Soči. Člani te družbe so razne banke iz Italije, dalje tržaški tehnični zavod, ladjedelnica v Trzinu in pri Sv. Roku, tržaški Lloyd in konsorcij ške-

denjskih plavžev ter več bankirjev in strokovnjakov. Predsednik prvega upravnega sveta je conte Salvatore Segrè.

»Delavsko podporno društvo« naznanja: Vseled vedno padajoče vrednosti denarja in potemtakem vedno naraščajoče draginje je popolnoma umljivo, da delavstvo v resnici potrebuje in zato tudi po pravici zahteva primerno zviševanje mezd. Glede na rastoče mezde pa je potrebno, da je delavstvo tudi sorazmerno zavarovano za primer bolezni, da torej tedaj, ko ne more služiti, delavec dobiva vsaj kolikorliko svojim potrebam odgovarjajočo bolniško podporo. Upoštevajoč to potrebo, je najstarejša naša delavska bolniška blagajna, »Delavsko podporno društvo«, sklenilo, da se času primerno izpremeni članski prispevek in sorazmerno tudi potem bolniške podpore. V ta namen je uvedlo, in sicer z veljavnostjo od 30. majnika t. l. dalje, naslednje štiri razrede:

Deveta meza:	Članski prispevek:	Podpora:	Pogrebina:
L 1'— do 2'—	L 1'—	L 1'70	L 150'—
L 2'— do 5'—	L 2'—	L 3'30	L 75'—
L 5'— do 8'—	L 3'—	L 4'80	L 225'—
L 8'— in več	L 4'—	L 6'—	L 300'—

Doba bolniške podpore ostane enaka, kakor je bila doslej, namreč 20 tednov se dobiva cela. 32 tednov pa polovična podpora. Oziroma se na društvena pravila, ki določajo za sprejem v društvo najvišjo starost 45 let, se je določilo, da je za člane pod 45 leti starosti vstop v medli primerni razred obvezan, za člane nad 45 leti pa poljubni. Kdor teh ne pristopi v višji razred, se mu bo računal odslej samo II. razred s članskim prispevkom L 2'— in dnevna bolniška podpora L 3'30. Za pogrebino po novem načinu se je določila brezizjemno šestmesečna čakalna doba in velja dotlej stara določba; novim članom gre tekem čakalne dobe najnižja pogrebina, podpora pa seveda po razredu, v katerem se nahajajo. Društveni zdravnik, priznani strokovnjak, g. dr. Dinko Tecilazič posluje v društveni ambulanci vsak dan, izvezmisi nedelje, in sicer od 11 do 12; bolnike, ki bi ne mogli priti ob tem času, pa sprejema v svoji lastni ambulanci, ul. Cesare Battisti št. 6 I, od 4 do 5 popoldne. — »Delavsko podporno društvo« je s to preuredbo gotovo kar najbolje ugodilo sedanjim življenjskim razmeram našega delavstva in zato tudi pričakuje, da se naše delavstvo čim tesneje in v čim najobilnejšem številu oklene tega najstarejšega svoje zavetišča.

Kdo ve kaj o vojnem ujetniku Lenardu Vrčonu, nahajajočemu se v Rusiji? Njegov naslov je ta le: Stari saperni Lager v Taškentu (Azija) Rusija. Kdor bi kaj vedel, se vljudo naproša, da sporoči na naslov: Franc Vrčon, Dobravlj št. 28, pošta Cesta sv. Križ.

Kdor bi kaj vedel o bratih Francu in Kristjanu Jerkiču (Franc se je nahajal pri I. Jugoslovenskem polku 9 četa, Tomski, Sibirija (Nagov) Rusija, o Kristjanu pa sploh ni glasu že 5 let), se vljudo naproša, da sporoči na naslov: Ivanka Jerkič, Dobravlj št. 40, pošta Cesta sv. Križ.

Telovadno društvo »Sokola« na Vrdeli priredi v nedeljo, 6. junija t. l., zabavni izlet v Divačo in Skocijsko jamo. Vabljeni so vsi člani, članice in prijatelji »Sokola. Pričakovati je kar najboljšee udeležbe z ozirom na dejstvo, da je ta izlet prvi v tekočem letu in da je izbran najprimernejši kraj za izlet. — Istočasno se sporoča tudi, da se vrši članska telovadba ob sredah od 21-22%, telovadba članic ob petkih od 21-22%, telovadba deškega naraščaja ob sredah od 16-19, dekliškega naraščaja ob petkih od 16-19. — Odbor.

Svetojakobska podružnica družbe sv. Cirila in Metoda priredi dne 20. junija v Delavskem konsumnem društvu zabavo z godbo in petjem svetojakobskih društev. Čisti dobiček gre na korist otroškega vrta, ki se ima skoro odpreti. Z ozirom na tak plemeniti namen je upravičena nada, da naše ljudstvo v velikem številu prihi na to prireditel.

Deček Antoa Delič Lovretov je bil med otroci, poslanimi na Hrvaško v svrhu prehrane. Sedaj ga je privedel s seboj v Trst nek uradnik iz Belovarske županije. Dečko se nahaja pri vratarju »Narodnega doma«.

»Mladika«. Te dni je izšla 2. šte. tega edinega kulturnega mesečnika v zasednem ozemlju z naslednjo vsebino: Ivan Baloh: Svetogorski Materi. L. C.: Vera in cerkev za delavski stan (Apologetične misli). J.: Marsikomu. Mladenka bodi podobna in uljudna. J.: Oj radosti. I. K.: Rojaki, vaša oporoka. Ivan Rejec: Ruski kmet in komunizem. (Nadaljevanje). L.: Razširjanje zemljiške lasti. Domen: V teh majnih dneh. Zgodbi se Tvoja volja. S. Marden: Jeklena volja. P. E. Nekaj iz vrtov sv. Frančiška. J.: Večni maj. J. G.: Dekliškim srcem. — Pripovedni del. Fr. L.: Slike iz vojaške bolnice. — Domači odmevi. — Razgled po svetu. — To in ono. — Da se razumemo. (Ured.). — Listnica uredništva in upravnika. — Strani: 25-48. — »Mladika« izhaja 20. vsakega meseca v Gorici. Naročnina znaša za vse leto 8 L. Uredništvo in

upravnisti »Mladike« v Gorici, Gosposka ul. 2 (knjižarna). Tiska »Narodna Tiskarna v Gorici. — Razširjamo »Mladiko« Kdor širi dober list, vrši apostolsko delo. Učimo se podjetnosti in gorečnosti od svojih nasprotnikov. Hribe in doline prehajajo, da ulove kakega naročnika. Naši somišljeniki se pa čisto zadovolje s suhim priporočilom. — Ni dovolj, da kdo le za-se list naroči, treba je, da dobi tudi drugih naročnikov. Torej na delo! — »Mladiko« povsod!

Izvozno dovoljenje za razstavo v Amsterdamu. Finančno ministrstvo je pooblastilo kr. carinarne, soglasno z mnenjem posvetovalnega odbora, da smejo dovoliti izvažanje vseh vrst blaga (razen živil), ki je namenjeno na mednarodno trgovsko in obrtno razstavo v Amsterdamu, katere se odprti 1. oktobra t. l. in ki bo trajala eno leto. Kakor ob drugih slinljivih slučajih bodo veljale olajšave le za ono blago, ki se bo v resnici lahko smatralo za vzorec iz kake posebne obrtne grane. Za živila, ki bi se želela poslati na omenjeno razstavo in za katera niso carinarne pooblašene dajati dovoljenje, se bodo morale prizadeati določiti obračati s posebno prošnjo na ministrstvo. V prošnji naj se označi tudi količina takšnih živil. Brez pravilnega dovoljenja ne bodo smeje carinarne dovoliti, da bi takšni proizvodi šli čez mejo.

Dovoljen izvoz bakrene rude. Finančno ministrstvo je pooblastilo carinarne, da smejo neposredno dovoljevati izvažanje bakrene rude.

Uvoz pisemskih zavitkov (kuvert). Finančno ministrstvo je pooblastilo carinarne, da smejo neposredno dovoljevati uvažanje pisemskih zavitkov.

Vstop na erarsko zemljišče v Lipici je dovoljen — kakor sporoča generalni civilni komisar — samo proti posebnemu dovoljenju, ki se dobi v kabinetnem uradu ali v uradu VII. (vladna palača).

Družbino učiteljsku Istre! Potpisani pozivljajo vas na sastanak u Trst ul. Acquedotto 20 I. za dne 7. t. g. u 13 sata. Raspravljati ćemo o sledećem: 1. Hoćemo li podnašati sadanje stanje i nadaće, ili ćemo se seliti i mi? Ref. Nežić. 2. Naš budući rad u Istri, za slučaj da ostanemo kod Družbe. Ref. Svetličić. 3. Objava naše odluke jugoslovenskom narodu. Ref. Svetličić. 4. O osnutku udruge družbinog učiteljstva, za slučaj od 2. Ref. Nežić. Bude li sastanak zabranjen, tada ćemo se rasčvrštati u kavani »Balkan« uz čašicu — balkanske žuci. Do vida! — Jos. Svetličić, učitelj i tajnik CMD za Istru.

Občni zbor »Dramatičnega društva« v Trstu se je vršil v soboto, dne 15. t. m., v gledališčni dvorani »Narodnega doma« ob dobri udeležbi članov in prijateljev društva. Ker je to društvo eminentno kulturne važnosti za naš živelj ob sinji Adriji, je potrebno, da poročamo obširneje o njegovem zadnjem obćnem zboru.

Po obćajnih formalnostih je predsednik dr. Agneleto poročal o društem delovanju v minoli sezoni slovenskega gledališča v Trstu. Društvo je imelo težavno stališče vsled novih razmer, a je vkljub temu storilo svojo dolžnost v polnem obsegu. Letošnja gledališka sezona ni v nobenem oziru zastajala za ono lanskega, ali kakega prejšnjega leta, četudi je imel letošnji odbor »Dramatičnega društva« mnogo neprilik vsled okupacije in odepitve od ostale slovenske domovine. Težkoče so bile pri sestavi repertoarja, ker si nismo mogli nabaviti dovolj potrebnih knjig iz ostalih slovenskih mest, posebno iz Ljubljane. Dramsko gledališče v Ljubljani nam je dalo sicer na razpolago par del, ki smo jih s težavo dobili v Trst, toda vsa ta dela niso bila prikladna za naš oder in smo si morali sami pomagati včasih z improviziranimi prevodi. Vendar smo uprizorili par del, ki so stala na visku umetnosti. Naslednja težava je bila z denarnimi sredstvi. Pri sestavljanju svojega letnega proračuna ni mogel odbor predvidevati davka na vstopnice, ki ga je lansko leto uvedla italijanska vlada. Tega davka se je plačalo za tekočo sezono nad 12.500 lir, vsota, ki nam je obremenila naš finančni položaj za vso sezono. Priskočili so nam hvalavredno še ob pravem času na pomoč posamezniki, društva in denarni zavodi, da smo zamoogli kriti te primanjkljaje, radi česar se g. predsednik iskreno zahvaljuje v imenu društva vsem, ki so pripomogli, da je sezona dobro uspešla in da je društvo v letošnji sezoni doseglo popoln uspeh, kakršnega pri danih razmerah v začetku sezone nismo mogli niti pričakovati.

Nato je g. predsednik v kratkih besedah še označal pomen tega društva v današnjih časih za našo kulturo in za slovenski narod sploh. Na to je dal besedo tajniku, da poroča o notranjem delovanju društva.

Tajnik je poročal, da je društvo imelo v tekoči sezoni 97 prireditve, od katerih so bile

PODLISTEK

Za staro pravdo.

Argvut Senoa: Seljačka buna. — Zgodovinska povest iz XVI. stoletja.

Vse je tako čisto in urejeno, toli milo in ljubko, in ko pogleduješ v mala okna dvorca, ki trepeče na njih dnevna luč in iz katerih se kažejo bele zavese, se ti duša kar smeje, a tudi tiste visoke jabolane, ki se, pozlačene od solnca, dvigajo okoli posestva, kakor da drhte od radosti, kakor da prijazno pripogibljuje glave proti dvorcu. Večer je, tih, jasn večer. Gora se modri, nebo rdeči. Pred dvorcem sedi na kameniti klopi star človek, živih oči, a k njemu se je privila zrela, ali lepa žena, mило gledajoč v dva vitka mladeniča, ki sta sedela na tleh pred njo, mило zroč v mladega lepega duhovnika, ki je povešene glave stal pred njo. Starac je zaprl veliko knjigo, ki mu je ležala na kolenih, ter je izpregovoril duhovniku takole:

»Sinko! Tu sem ti ravnokar čital burne zgodbe kmečkega punta. S svojo roko sem jih zabeležil, kakor so mi jih opisovali očitniki, ker sam nisem gledal teh žalosti, ko je izbruhnila nesreča, odsel sem s svojo ženo v to gorsko zakotje, da si ne omadežujem roke z nedolžno

kmečko krvjo. V tej knjigi je zapisano tudi ime Ilije Gregorića — tvojeja očeta, ki je izgubil glavo. Ne joči, bil je pošten človek. A prečital sem ti, vse to šele sedaj, ko si svoj človek, ker si vreden in razumen, ker si sluja božji, da veš, kako je bilo, kako bi moralo biti. Ne plaka; odkar je vas trojico otrok prinesel Uskok v mojo hišo, sem vam bil oče, a ta moja žena mati. Tvoja brata sta vredna srečna kmeta, svobodna človeka, ki sem jim podaril hišo in zemlje kraj mojega posestva. Ti si hotel biti duhovnik, da vse svoje življenje moliš za dušo svojega očeta, svoje matere. Prav je tako; ali to ni vse. V tvoji desnici roji baklja resnice, nad tvojo glavo lebdi sila svetega duha, s tvojih ustnic pada sladka mana zakona ljubavi, ki nas uči, da so vsi ljudje bratje po Bogu. Oh, idi med ljudstvo, iz katerega si izšel, dvigaj je kot usmiljen Samaritanec, dotakni se z angeljsko perotjo njegove duše, odpri temu zapuščeni cvetu dušo, naj se mu vonj razširi po svetu, da, da rosa božje ljubavi, človeške blagosti, vrline, pada na srce našega ljudstva. Ako mu je tudi skorja trda, ako mu veje niso gibčne, ako raste boječ trn — ni tako od naravi. Tvoj oče je padel, padle so stotine drugih, ali, iz njihove krvi klije novo seme. Ze sedaj odjenjuje sila trnštva: toda, pride dan do dolnih nemilih letih,

ko Bog popravi, kar so zagrešili ljudje, ko bo kmet svobodno dvigal čelo, istotako kot plemič. Tvoj oče je v sanjah slutil novo dobo in hotel jo je doživeti. Prerano je bilo. Ali, ti pojdi, pripravljaj ta dan s plamenom molitve, s silo ljubavi. »Vi pa, sinovi«, se je obrnil plemič k svojim sinovom, »ne pozabljajte, da ste ljudje, da so vsi ljudje bratje, da vrlina dedov ne more oprati zlobe vnukov. Bodita blaga in dobra. Kratka je pot od zibel do groba; samo ena pot dobrote je za plemiča in kmeta, a v raji sedi tako cesar kakor berač — enako za mizo božjo. Imejta duše za ljudstvo, kakor sem je imel jaz!«

V očesu mladega duhovnika je zatrepetala solza; pokleknil je in poljubil starca, poljubil gospo na roko.

»Da, prisegam vam,« je vskliknil, položivši roko na srce, »apostol blagosti in ljubezni bom, sejal bom v srca ljudi zlato seme bratstva, hotel bom za sledjo Abelovo, da se ne bogataš, ne kmet ne izprevrže v Kajna, a zadnji dih življenja mojega bo molitve za srečo vašo in vašega rodu.«

Tedaj sta priskočila mlada plemiča in obela mladega duhovnika, vskliknivi:

Tih je bil večer: mило je gledalo zahajajoče solnce na pošteni dvorec in te dobre ljudi; tiho je bilo, samo vonj cvetja se je širil po svetu. V tem je zahreščal na bližnjem drevesu gavran, a mladi plemič je skočil, potegnil puško izza pasa, nameril. Ustrelil je in črna ptica je padla mrtva na zemljo, in skozi nočni mir si čul čamo pesem slavca, ki je v hosti pozdravljala zlate zvezde na nebu.

XIV.

Sredi vasi Stubice stoji stara cerkev, a v njej, pod obokom na levi strani velika kometna plošča. Tu je grob nekoga. Da, na kamenu stoji pod trdim oklopom velik človek. Brada mu je dolga, brke dolge, lasje čudno rdečkasti, ustnice debele, nos debel. Pripogni glavo in čitaj! Tu počiva Ferko Tah, tu gospa Jelena. Slavna človeka! Kamen vsaj govori tako. Proslavil se je pod tremi kralji za — Madžarsko, pravi kamen — ali, dušil je hrvaško ljudstvo! Bil je vreden, pošten, srečen, pravi kamen. Oh, ne da Bog nikomur take sreče! Ali, ko je v gorsko dolino legla noč, so se pretrsele kosti sredi groba, a iz kamena je skočila prokleta senca oklopnika in zbežala iz cerkve, saj je dovolj ves dan pod težkim kometnim jarmom, in to v hiši božji, ki ni njegova; dovolj je, da po negovih kosteh gazi kmečka noga, da skozi zidine srme oroke, kakor trobenta poslednje

sodbe. Da bi mogel vsaj zbrisati s kamena svoje ime, da bi vsaj izgubil iz spominja ljudskega! Nel Naj seva to prokleto ime do sodnega dne, naj se smeje ta kamen s peklenskim roganjem o slavi, vrlini, postojenju. In beži iz cerkve v noč. Ali, gorje! Na vsaki grudi se mu izpodkitače nogi, ob vsaki stopnji se drži kmečka solza. Na kamenu

vse dramske prireditve razen enega plesa na pustni torek in enega koncerta. Ena predstava je bila benefična predstava za vse angažirane osebe, dočim sta društvena režiserja gg. Kralj in Sila imela častna večera z delnim inkasom. Angažirani igralci so bili 14 in poleg tega še vedno gotovo število honorirancev, ki so nastopali po potrebi. Na teden je imelo društvo po tri redne predstave, odbor pa vsak teden eno redno sejo. Kar se tiče predstav, je bilo približno enako število dram in komedij s t. zv. narodnimi igrami. V splošnem so uprizaritve z umetniškega stališča dobro izpadle; par uprizaritve pa je stalo na višini umetniškega izvajanja, ki bi delale čisto večjemu odru. To so bile Andrejeva »Anfisa«, dr. Novčanova »Veleja«, ki sta se uprizarili prvič na slovenskem odru in od katerih je zadnja izvirna slovenska drama, dalje »V nizavi« in »Otroška tragedija«.

Gledališče je bilo v splošnem dobro obiskano; nabitost polna pa pri zadnji predstavi v sezoni, združeni s častnim večerom našega simpatičnega igralca in režiserja g. Sile. Za prihodnjo sezono — je zaključilo tajnikovo poročilo — bo treba najti pravo pot pri izbiri repertoarja, da doseže društvo svoj vzgojevalni namen z ozirom na širše naše občinstvo, željno komedij in narodnih iger, in z ozirom na one osebe, ki si žele tu pa tam po svoji kulturi kakega pravega umetniškega užitka.

Sledilo je zanimivo blaginjsko poročilo. Ko je sedanji odbor pred letom dni prevzel vodstvo gledališča, si ni delal nikakih iluzij glede finančnih razmer, v katerih se je imela razvijati ravnanja minula sezona. Zavedal se je dejstva, da se je lep del našega, za kulturno vzgojo in snovanje najdvoletnega življa, izselil, in računel je s tem, da se tekom sezone vrste onih, ki so se ostali, še bolj razredijo. Upoštevajoč te okoliščnosti je sestavil proračun z veliko previdnostjo, naslanjajo svoje upe na široko maso. In ni se motil za veliko. Celokupni dohodki predstav niso mnogo zaostali za proračunjenim zneskom. Dramske prireditve — bilo jih je 95 — so dajale povprečni inkaso 1630 — in skupni dohodki teh predstav so znašali 159.819'05. Bili bi večji, da ni v začetku prošlega meseca, ravno o Veliki noči, izbruhnil štrajk občinskih uslužbencev, ki nam je onemogočil uprizaritve treh predstav, od katerih smo si bili obetali največji materialni uspeh. Dosledno zahtevanemu programu je dalo društvo v svrhu okrepitve svojih financ, tudi dve nedramski prireditvi, in sicer en koncert ter pustni ples, ki sta se oba dobro obnesla. (brutto inkaso 18.596'25)

Če so se uresničile naše nade glede dohodkov, smo pa doživeli precejšnje razočaranje glede izdatkov. Prvi faktor, ki je zelo neugodno vplival na društvene finance, je bila uvedba dotlej pri nas neznanega davka na predstavo. Te vrste izdatkov sploh nismo bili stali v proračunu; zato pa se je ta nepredvidljivost zelo maščevala nad nami: povzročila nam je 12.528 lir novih stroškov, za katere je bilo treba najti kritja, pa naj ga vzameš kjerkoli. A še druga okolnost nam je temeljito prekrizala račune: nepričakovano veliki porast draginje. Med sezono so se morale višati plače, stroški za razsvetljavo, gasilce, biljetarje, arhiv, so se malodane podvojili.

V svrhu ilustracije naj navedemo le nekaj podatkov v primeri z lansko sezono: Lani se je izdalo za plače v lirah 20.409 — letos 46.159 —, lani za razsvetljavo 11.10'90, letos 4.748 —, lani za gasilce 773 —, letos 1.945 —, lani za arhiv 567 —, letos 1.085 — in tako dalje.

Da nam ni bilo treba zatvoriti gledališča že med sezono, se imamo zahvaliti le velikodušnim podpornikom in dobrotnikom, ki so nam v največji stiski priskočili na pomoč. Na ta način nam je bilo mogoče kriti blizu 17.000 lir neopreračunjenih stroškov med sezono. Vsi prejemki društva so znašali v zadnji sezoni 1.11.222'69 in vsi izdatki pa 109.926'43. Promet je znašal torej približno en četrt milijona lir. Tako se je naše gledališče razrastlo v znatno podjetje, z neznanimi dosedaj obratom. Upajmo, da si ga bo znal naš življenjski in izpolniti.

Gospodarstvo poročilo je povedalo, da se je moral oder vedno popravljati, slikati in izpopolnjevati, marsikaj nakupiti za oder in garderobo, in da so nekatere osebe marsikaj darovale za naše gledališče. Posebno se javno zahvaljuje gospe Rybčevi. Apelira na vse, ki jim je prosep društva pri srcu, naj društvo podpirajo in darujejo društvu razne predmete, ki so jim doma samo za balast.

Po poročilu pregledovalcev računov, ki so našli vse v najlepšem redu, je dobil odbor absolutorij.

Za predsednika je kandidiral odbor g. Ponikvarja, dolgoletnega odbornika društva, ki je pa izjavil, da ne more sprejeti. Ko še drugi predlagani niso hoteli sprejeti predsedniškega mesta, se je na predlog g. prof. Mirka izvolil skoraj ves stari odbor pod predsedstvom dr. Agneletta, ki je po daljšem obotavljanju izjavil, da sprejme predsedništvo ako ostane stari odbor z malimi izprememkami. Tako so bili izvoljeni v odbor: Bratož, Kovačič, dr. Mikuletič, prof. Mirk, Ponikvar, dr. Ražem, Ribičič, Ivan Vovk, dr. Viktor Vovk, dr. Vesel, N. Stepančič, Seršič, Venturini, ki se je konstituiral kakor je bilo objavljeno.

Po iskreni zahvali dr. Wilfana odboru za njegovo delovanje in dr. Slavika igralskemu osebju za njegov trud, je predsednik zaključil občni zbor.

Gospodarstvo.

Občni zbor »Trgovskega izobraževalnega društva«

Dne 9. t. m. se je vršil v prostorih »Trgovsko-obrtno zadruga« v Trstu občni zbor tega važnega trgovskega in obrtniškega društva. Udeležilo se ga je lepo število članov in prijateljev: veletržci, srednji in manjši trgovci, obrtniki, uradniki in trgovski pomočniki. Videti je bilo, da vlada za to društvo veliko zanimanje v naših trgovskih in obrtnih krogih. Odborova poročila so se poslušala s pozornostjo, in debata, ki se je nato razvila, je jasno pričala o trdni volji, da se spravi društvo zopet na noge in tudi razširi.

Zborovanje je otvoril bivši predsednik, gosp. Josip Prelog, ki je podal kratek historijat o društvenem delovanju od l. 1914 dalje. Nerešena vojna je društvo skoro uničila. Odbor je bil v celoti poklican pod prozjo, trgovski tedaj se je moral zatvoriti. Tednik »Trgovski list« je bil ustavljen, društveno premoženje je skoro docela usahnilo. Tu smo sedaj, je izjavil, da svojo organizacijo zopet oživimo, da se zopet združimo in v skupnem delu skušamo doseči veliki njen cilj.

Naloge društva so mnoge in velike. Mi živimo v izrednih časih, v dobi negotovosti in desorganizacije. Trgovstvo in obrtništvo je brez zaslonbe; nikdar še ni bilo take potrebe po skupnem nastopanju, kakor sedaj. »Trgovsko izobr. društvo« mora prevzeti organiziranje tega trgovstva, mora osobito skrbeti za njegov naraščaj, da se nam ne bo potapljaj v tujem morju, da bo moralno in kulturno močan, ker mladina je naš up, naša bodočnost. Nove razmere nam stavijo sicer še druge naloge, in ako bo društvo res hotelo biti koristna stanovska organizacija, bo moralo razširiti svoj program preko svojih predložiteljnih predelov. Delo, ki nas čaka, ni lahko, toda ni dvoma, da bo izvršeno, ker naša volja je dobra in trdna.

Sledilo je nato blaginjsko poročilo pregledovalcev računov, ki sta se odobrili, nakar se je vršila volitev novega odbora. Sprejela se je skoro brez izpremembe kandidatna lista, predlagana po volilnem odseku. Predsednikom je bil enoglasno izvoljen Zdravko Katnik, podpredsednikom Vekoslav Plesničar, tajnikom Josip Bratož, blaginjsko poročilo Kocjančič, v ostali odbor pa: M. Gradišar, Spiro Jokić, M. Lazar in Jos. Prelog; namestniki: Anton Frank, Fr. Pirjevec, Fr. Cink in Vek. Pušpan; pregledovalca računov Vekoslav Ferfolja in Anton Zejn.

Po daljši debati, v katero so posegli razni člani, je prevzel besedo novi predsednik Zdravko Katnik, ki je v kratkih besedah očrtal glavne nove naloge društva. Glavni namen društva bodi združitev vseh naših trgovcev in obrtnikov v gnetnem in moralnem oziru. Iz »Trgovskega izobr. društva« naj gredo naši nasveti i naša navdila, kamor jih je treba. Naše društvo mora ukreniti vse potrebno, da se ne bodo omalovaževale naše dosedanje pozicije ter da se bode naša konkurenca v resnici lahko upoštevala vsledker in vsikdar. Trst je bolj ko kdaj prej odvisen od slovenskega zaledja, in na to okolnost ne smemo pozabiti. Stremiti moramo za tem, da se osvoobodimo gospodarskega suženjstva, da si priborimo na tem ozemlju ono stališče, ki nam gre po naravnih zakonih.

Da dosežemo vse to, moramo biti strokovno jaki in agilni.

Občni zbor se je zaključil s pozivom novega predsednika na složno delo. Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani. V bilančni seji, ki se je vršila dne 1. t. m., je odobrila upravni svet bilanco za leto 1919. Vštevi prenos dobička iz leta 1918 v znesku kron 116.354'85, znaša čisti dobiček za leto 1919 K 3.059.687'86. — 20. rednemu običnemu zboru banke, ki se bo vršil 8. 6. t. l. se bode predlagalo, poleg raznih dotacij za rezervne fondove itd., izplačati za leto 1919 9% dividendo, K 36 — na delnico. Stanje vlog je zopet znatno naraslo in znaša približno K 150.000.000 —, ostali upniki pa K 188.000.000 —. Z ozirom na dnevno večji promet in radi primerne ojačenja lastnih sredstev se predloži običnemu zboru zvišanje delniške glavnice od 30 na 50 milijonov kron ter pozneje na 100 milijonov K. Delničarji, ki se žele udeležiti običnega zbora, morajo položiti 8 dni pred zborovanjem vsaj 10 delnic pri zavodu, v zasedenem ozemlju pa pri Podružnici Ljubljanske kreditne banke v Trstu.

Srbska zemljedeljska banka. Ministrski svet je sklenil, da se vrednosti, dokumenti in knjige Srpske zemljoradniške banke odstopijo upravi fondov v varstvo, ureditev in upravljanje. Ko uprava fondova ugotovi stanje banke, odloči vlada, ali bo banka nadalje poslovala kot zaseben avtonomni zavod, ali pa pride v sestav uprave fondov.

Produkcija zlata v Kanadi. Leta 1919. je znašala produkcija zlata v Kanadi vrednost 16.275.000 dolarjev.

Pred italijanskim vojnim sodiščem.

Te dni sta stala pred vojnim sodiščem župnik Mate Milovčič in občinski tajnik Peter Ostogovič iz Baške na otoku Krku, oba obtožena velikih zločinov, da sta odhajajočim v Jugoslavijo izdajala izpričevala dobrega političnega vedenja; dalje je župnik Milovčič vključ prepovedi uvažal večje množice hrane in jo razdeljeval med hrvaškim ljudstvom, očitno z namenom, da si pridobi simpatije ljudstva in omalovažuje aprovizacijo italijanskih oblasti. Pri nekem Marku Kosu se je našlo tako izpričevalo s pečatom nekdanjega narodnega sveta. Orožniki so potrdili, da je početje obtoženih gospodov jako škodovalo lastnim interesom in zatoj sta kaznjiva po bandu z dne 29. novembra 1918. Ko je župnik Milovčič izjavil, da tak »bando« ni bil nikdar proglašen v Boški, je predlagal vojni odvetnik, da se razprava odloži, dokler se ta okolnost ne ustanovi. Ta predlog je bil sprejet, na kar sta branitelj in župnik Milovčič, prosila, da naj se po 2mesečnem preiskovalnem zaporu, izpustita začasno na svobodo, do nove razprave; in če treba, ostaneta oba obtožena v Trstu, kjer je bil pokojnikov župnikov brat predsednik deželne sodišča. Sodni dvor pa ni ugodil tej prošnji in obtožena sta morala nazaj v zapor.

DOPISL.

Iz Pobegov. Na binkošno nedeljo, dne 23. maja so imeli koprski socialisti pri Pobegih shod. Govorili so razni govorniki, seveda vsi v italijanskem jeziku, da-si je pri Pobegih sto od sto Slovencev. Peli so svojo znano staro melodijo. Napadali so »nacionafizem« sploh. V resnici pa so bili sami — nacionalni, ko so slovenskemu ljudstvu govorili v italijanskem jeziku. Napadali sov se države, razum Rusije. Načelji pa — Jugoslavijo. Napadali trgovstvo, ali, med prireditelji in govorniki, je bilo tudi takih iz trgovskega poldika. Napadali so buržoazijo sploh, da-si je bil med govorniki, ki je

nad delavci in ki je petkrat boljše plačan, nego so težaki. Ponujali so se, da so dosegli 8-urni delavni čas, dočim delamo mi kmetje 10 ur na dan, in tudi več, ker nas delo sihi. Z veliko večjim upravičenjem bi mogli mi vsiklati: kdor ne dela, naj tudi ne jel. Vsi govori so bili zasnovani v isti smeri. Poslovili so se reksi, da bi radi zopet prišli čez mesec dni in potem da bi bilo vse ljudstvo za njimi. Ali naj ljudstvo res slepo veruje v vse take lepe in zveneče obljube? Ali ne bi bilo pametneje, da seže po samopomoči, da išče namreč svoje moči v lastni organizaciji, v svojih društvih? Saj smo videli na Ogrskem na strašen način, kaka bi bila — komunistična nebesa! Kmet.

Poslano*) IZJAVA.

Podpisana tvrdka opozarja svoje cenj. odjemalce, da gosp. **Ljudevit Geržina** ni bil in ni od nje odvisen. Posredovalci na tukajšnjem trgu, pooblaščen v sklepanju kupcij zanj sta gospoda **Karel Geržina** in **Ivan Florentina**; račun se morajo plačevati proti našemu rednemu podpisu.

Za Julijsko Benecijo je pooblaščen v sklepanje kupcij in sprejemanje proti vrednosti naših faktur samo gospod **Franc Pirjevec**.

Vinogradniška družba
GIUSEPPE SALFATI & Co.

*) Za članke pod tem naslovom odgovarja uredništvo le toliko, kolikor mu velja zakon.

Antonija Pahor
Ludovik Kavčič

poročena.

Trst, 30. majnika 1920.

ŽIVNOSTENSKA BANKA

PODRUŽNICA V TRSTU

Ulica Roma vogal ul. Mazzini. — Lastna palača.

Delniška glavnica in rezervni sklad K C. Si. 225.000.000

Izvršuje kulturno vse banke in menjalnice transakcije.

Uredne ure od 9-13

MALI OGLASI

se računajo po 20 stotink beseda. — Najmanjša pristojbina L 2.—. Debele črke 40 stotink beseda. Najmanjša pristojbina L 4.—. Kdor išče službo plača polovično ceno.

LOVSKEGA PSA mladiča ali dresiranega kupim. Ivan Zelen, Senožeče. 707

SIVALNE STROJE, tudi pokvarjene kupujem. Ul. Scalinata 2. Renner. 703

SOLICITATORJA išče ljubljanski odvetnik pod ugodnimi pogoji. Naslov pove ins. odd. »Edinosti«. 705

LEPA IN MODERNA VILA v Mariboru, ob prometni cesti s čednim in obsežnim zelenjakom in stanovanjem, ki ga kupec lahko takoj prevzame, se proda ali zamenja s hišo ali vilo v Trstu. Vila ima 10 sob, 2 kopalni sobi, 2 kuhinji, obokane kleti, vodo, in plin v Hiši. Pojasnila ul. Anastasio 6. L, pri g. Dobroutz. 704

PRODAJO se danes nove postelje, vzmeti, žimnice in dva šivalna stroja, po ugodni ceni. Solitario 1, Cohen. 706

KUPUJEM CUNJE po 45, železo po 33 stot. Skladišče Campo Belvedere 2 709

ISCEM SOBO z eno posteljo v Rojanu, ali kje v bližini. Naslov pove ins. odd. »Edinosti«. 711

ZAMENJAM VILO v Ljubljani s hišico v Trstu ali okolici. Naslov pove ins. odd. »Edinosti«. 710

PRAŠICI, zdravi se dobijo pri Ivanu Zerjalu, Boršt št. 1. Blago prvovrstno, teže od 10 do 25 kg. Cena po dogovoru. 708

OPREMA ZA KRST. sestojča iz podloge iz širokih čipk, blazinice od atlasa, obrobljene od čipk, vezanega pregrinjala od atlasa — vse krasno pariško delo na roko — je naprodaj. Kalin, nasproti ribjemu trgu, 18. II.

STANOVANJE z 2 ali 3 sobami ter kuhinjo (s plinom) nemebirano, išče mlad, oženjen čehoslovski uradnik. (v Barkovljah, v Rojanu ali v Bošketo.) Ponudbe pod »Visoka najemnina« na ins. odd. »Edinosti«. 702

ISCSE se priden vrtnar za cvetlice, stalno 28 ur na teden. Zastonj je ponuditi se brez izpričevala dobrega vedenja in dolgi let službe. Ponudbe na ins. odd. »Edinosti« pod »Jaz sem cvetlični vrtnar.« 667

PRODAJALKA, dobra moč v specerijski in manufakturni stroki želi premeniti službo. Naslov pove ins. odd. »Edinosti«. 4006

VSAKOVRSNE VREČE kupujem in plačam po najvišjih cenah. Jakob Margon, Solitario 19. 697

UGODNA razprodaja čeških cilindrov za petrolejeve svetiljke, na drobno in na debelo. Solitario 19. 698

ISCSE se čevljarski pomočnik, večji tudi šivnega dela. Natančna pojasnila pismeno. Franjo Ukmar, Opatija, Istra. 4004

FOTOGRAF A. JERKIC. Trst, ul. Roma 24. Gorica Corso št. 36 na dvercih. P 711

MODISTKA, Slovenka, se priporoča cenjenim damam v mestu in okolici. Ulica Ales. Voška, št. 2, V. nadstr. vrata 19. (za ljudskim vratom.)

KUPUJEM vreče in usnje. Babič, Molingrande 20. 701

GOSPOD v stalni službi, želi znanja v svrhu ženitve s priprosto ali inteligentno gospodico ali vdovo brez otrok. Prijazne ponudbe na ins. odd. »Edinosti« pod »Posestnik v Trstu«. 699

VDOVA Z OTROKOM bi rada nastopila službo pri kakih dobrih slovenskih družini, ali pa v gostilni, ker že praktična teh poslov, ul. Pilone, št. 2, III. nadstropje, Terčič.

PRODAM KOLO ZA DIRKE v najboljšem stanu. Naslov pove ins. odd. »Edinosti«. 695

KUPUJEM ŽELEZO po 32 stot.kg, baker 4.80 kg bron 4.— kg, medenino 1.60 kg, svinec 1.40 kg lito železo 44 stot. kg, kosti 20 stot. kg. Ul. S. Francesco 10, Miheutič. 687

GOSPOD, pošten mladenič, v dobri službi, želi znanja v svrhu ženitve z dobrosrčno gospodico, mogoče šiviljo, 28 do 38 let staro, neomadeževane preteklosti. Resne ponudbe pod »Resnica« na ins. odd. »Edinosti«. 688

KROJACNICA Avgust Stular ul. S. Francesco d'Asisi št. 34, III. je edina dobroznana krojačnica v Trstu. 3367

PIANINO ali glasovir, tudi potreben poprave, kupim v vsakem kraju po najvišji ceni. Miroljubna Zigon, Trst, ulica XXX. oktobra št. 8. 527

SREBRN DENAR kupujem po najvišjih cenah v vsaki množini. Pridem lahko ponj. Alojz Povh, Garibaldijev trg št. 3 (prej Barriera.) Tel. 329. 3341

ANGLEŠKI in francoski jezik se uči na CM šoli na Acquedotto 20, in v ul. Boccaccio 3, vrata 14. Otvoritev posebnih tečajev za odrasle in deco ter trgovsko korespondenco.

V spodnji dvorani Narodnega doma se priredi

Jutri, v nedeljo, 30. majnika zaključni

PLESNI VENČEK

Začetek točno ob 19.30.

VODITELJ.

Pečar Josip

mehanik pri Tržaškem tehničnem zavodu

je danes po dolgi in mučni bolezni v naročju svojih dragih mirno v Gospodu preminul.

Zalujoča soproga Rozalija roj. Tominc, starši Mihael in Marija, bratje Anton (odsoten), Ivan, Andrej in Franc v imenu rodbine Franca Tomina, naznanjjo vsem sorodnikom, prijateljem in znancom to bridko izgubo.

Pogreb nepozabnega pokojnika se bo vršil v soboto, 29. t. m. ob 17 iz hiše žalosti Cmpo S. Giacomo št. 5. TRST, 27. majnika 1920.

Novo pogrebno podjetje Corso V. E. III. 47.

ZAHVALA.

Povodom prebriske izgube najinega nadvse ljubljene očeta gosp.

Antona Fakin

nadučitelja v pok.

ki je po dolgi in mučni bolezni, 22. majnika 1920 ob 23 v šoli pod Repentabrom mirno v Gospodu zaspal, bodi izrečena vsem mnogobrojnim sorodnikom, prijateljem in znancom, ki so prišli od blizu in daleč, da sprejmejo draga pokojnika na njegovi zadnji poti, prav srčna hvala.

Stejeva si pa še v posebno dolžnost zahvaliti se vsem onim, ki so na poseben način tešili najine težke dneve. Predvsem č. g. župniku J. Krancu za njegovo iskreno čustvovanje za ves čas ravnokorne bolezni. Vsem gg. kolegom in koleginjam, ki so ostali pokojniku do groba zvesti in dobri prijatelji. Vsem dragim občanarjem, zlasti občinskemu zastopstvu za podarjeni venec in za sedanje čase tako pomenljivi nagrobni govor, katerega je v njih imenu govoril g. Anton Guštin. Dalje pevskeemu društvu »Dom« za genjlive žalostinke pred hišo žalosti in na domačem pokopališču. Končno bodi izrečena še posebna zahvala najinemu najboljšemu kolegu in prijatelju g. nadučitelju Josipu Ravbar za vso njegovo požrtvovalnost in njegov v dno duše pretresljivi poslovilni govor ob odprtem grobn blagega pokojnika, pri katerem so stopile vsem pričujočim solze genjlivega sočutja v oči.

Josip, sin, pravnik.

REPENTABOR, 25. majnika 1920.

Marica, hči, učiteljica.

ZAHVALA.

Iz dubine ožaloščenog našeg srca zahvaljujemo svim onim, koji su nas na koji mu dragi način tješili u težkoj žalosti, ili počastili blagu uspomenu neprežaljive preminule naše supruge, odnosno majke

Lucije Kukulić

Osobito iz srca zahvaljujemo svim onim koji su počastili pokojnicu bogatim cvijećem i pratili njezino mrtvo tijelo do grobišta i sa svojim saučesćem izkazali nam ljubav i sućut.

Svima pak dragi Bog naplatio svakim dobrom, dok u našem ožaloščenom srcu ostati će vječna uspomena napomena na ova njihova djela duševnega milosrdja.

Obitelj Frana Kukulića.

Zobozdravniški ambulatorij

Zobozdravnik dr. E. CLONFERO

— in —

dentist STANKO PERHAVEC

Trst, Trg Goldoni št. 11, II. nadstr.

sprejema od 9—12 in od 15—19

vsaki četrtak, petek in soboto

Izdiranje zob brez bolečin, zobovja, zlati mostovi brez neba, reguliranje zob in zlate krone.

Vsa dela se izvršujejo po moderni tehniki.

Iz Prvačine. V nedeljo, 30. t. m. bodo gostovali člani tržaškega slovenskega gledališča pod vodstvom režiserja g. Emila Kralja v Prvačini in sicer v Sokolovi dvorani. Vprizori bodo največje Schönherrjevo "Otroška tragedija" v treh dejanjih, ki je dosegla ob priliki častnega večera g. Kralja popoln uspeh. "Otroška tragedija" se danes igra sploh po vseh največjih gledaliških odrih. V Prvačini vlada veliko zanimanje za to predstavo, ker nam bodo nudili naši mladi tržaški gostje urico umetniškega užitka. Priporočamo prav tople Prvačano in okolice sploh, da posejijo to predstavo polnočestvilo. Pričakuje se tudi gledališko umetnost. Začetek predstave točno goriški izletniki ter vsi oni, ki gojijo smisel za ob 16. Po predstavi ples.

DAROVIL.

Za počastiti uspešnem gosp. Srečko Bartela daruje Ante Bogdanović L. 200.— za Dijaško podporno društvo.

Na svatbi g. Stanka Hrobata z gđ. Irenico Černigojevo (Dobravlj-Male Zablje) se je nabralo za pevsko društvo v Sv. Križu pri Vipavi L. 40.— Denar je izročeno društvu.

Rodbina Zmideršič v Matenjavsi daruje namesto cvetke na grob blagega prijatelja g. Srečka Bartla L. 100.— Denar hrani uprava. (Objava zakasnela zaradi stavke.)

Za Organizacijo Oskrbnic vojniških sirot: (Nabirala pola M. Humplik) po 10 lir: M. Humplik, J. Stare, dr. Starec; po 5 lir: A. Martelanc, Iv. Ferfolja, A. Milanić, Luc. Schmutz, M. H. v. spomin pok. M. Posega, Amalija Martelanc in A. Scheiner v isti namen. E. Scheiner, Mar. Martelanc, J. Rupil, A. Ščuka, G. Martelanc, M. Martelanc, R. Martelanc in Iv. Cergol; po 3 lire: M. Svagelj, Iv. Puntar, N. Spanger in Fr. Cink; po 2 lire: M. Simonić, R. Martelanc, J. Brišek in J. Česarec; po 1 liru: J. Pertot, J. Jan, M. Pertot, Mar. Pertot, Fr. Guštin, A. Potočnik, M. Guštin in Iv. Guštin.

Za možko CMD daruje Kovačič L. 1.—

Pipčarstvo in pipčarji.

Pipčarji za možko CMD: pregledovavci, ker nima pipa 1.— Jurca za razglednice, prejeto od pregledovavca 2.— dva rodoljuba po Tonedu iz obsedenega ozemlja, ker sta videla ta veliki lov 4.— za razglednice po Drečju 9.—, ker je videla diplomu 2.—, ker je videla ta veliki pipec 2.—, Johana s Skofije 2.—, skumpare komparov 2.—, Karlo z Bajte 2.—; skupaj L. 26.—.

Na svatbi g. Stanka Hrobata z gđ. Irenico Černigojevo (Dobravlj-Male Zablje) zbranih L. 55.— in 5 dinarjev; dva dni po svatbi nabral N. N. 16.—. Nabralo 10. t. m. v gostilni g. Srečka Kogojca v Idriji L. 69.—, čenur je dodal "stric iz Vidre" 5.—; skupaj L. 74.—. Slavoslava Koršič, profesorica v Tolminu L. 50.— (č. čl.), Rudolf Drufova 100.— (č. čl.). Martin Fischer, graščinski oskrbnik, Čeh, Mašun 50.— (č. čl.), gđ. Mici iz Polčan K. jsl. 40.—, Hočevar, vratar v "Unionu", Ljubljana K. jsl. 10.—, dr. Serjun za zeleni pipček K. jsl. 10.—, skupaj L. 216.— in K. jsl. 60.—.

Kobaridski "čedarji" po Tonedu iz obsedenega ozemlja L. 509.—. Imena darovalcev se objavijo pozneje. Živeli vrli kobaridski "čedarji"!

Pipčarski privesek št. 1 "Bistrica-Trnovo": Častni člani po L. 50.—: dr. Vinko Gregorič, Jenko, Josip Brinsek, Jos. Verbič, Alojz Urbančič (Bač), Marija Urbančič (Bač), Marija Kraigher, Anton Kraigher, Vinko Sket, Rud. Valenčič, Albert Domladič, Ivan Valenčič, Nace Zganjar, žup. upravitelj, Prem, Ant. Fatur (Bitanje), Ant. Gržina, Alojz Zarnik, Iv. Metelko, Jože Grahov in Pavel Renko, oba iz Bitinji; skupaj L. 950.—. Prispevki rednih članov L. 135.—. Darovi in kazni L. 545.—. (Po želji priveska navajamo od teh samo naslednje: "Zefa" pri poravnavi 75.—, nabral dr. Gregorič 225.—, ob obisku tržaškega pipčarja Jurja 13. t. m. nabralo pri Zeli 32.—, ta "hude" Bistričan (raztrgal) 50.—, Ivan Zunič, Matulje 10.—, Joža Jagodnik, Matulje 10.—, Dragotin Česnik, Knežak, za kazni 10.—, gđ. Kogojca za pesem 10.—. Skupaj L. 1630.—. Izročeno tržaškemu pipčarskemu klubu 24. 5. 1920: Dr. Gregorič L. r., t. č. predsednik, Jos. Verbič L. r., t. č. blagajnik. Sprejel za tržaški pipčarski klub: Jakovčev Tonček L. r., t. č. podpredsednik.

Ob priliki pipčarskega izleta 23. t. m. v Trnovo-Bistrico: Zorko, ker ni imel pipa 1.—, eksekutor, ker ga ni pravočasno pokazal 2.—, pregledovavci 5.—, ga. Brinškova 5.—, Verbič 10.—, Brinsek 5.—, obsojeni, ker so nepravilno ravnali s pipci, za štenpelj na razsodbo 1.—, pregledovavci, ker ni prav proglasil razsodbe 5.—, gđ. Zofka Zajčeva za razglednice 6.—, Jaka, ta lep fant, eksekutor, obsojeni, ker se niso odpeljali zvečer, vsak na 5, a pomilosteni na 2, skupaj L. 6.—, Drečjek, Tonček, Jože, Zorko, Jure, obsojeni, ker niso preskbeli, da bi se bili oni pravočasno odpeljali, vsak po 5, skupaj L. 25.—. Trnovčani in Bistričani iz solidarnosti napram obsojenim Tržičanom zbrali L. 100.—, kazni zaradi puntarstva dr. Kovča 10.—, Jure, da sme govoriti 5.—, Jakovčev Tonček za vrtni nož 10.—; skupaj L. 196.—.

Pipčarski privesek br. 2 "Klana": Nabral predsednik priveska: Veselo društvo 17.—, Marija Medvedič 5.—, Tonka Valenčič 2.—, Rajko Tomšič 5.—, da bo 30, Mate Cucančič 1.—, Antun Medvedič 10.—, A. Aničić 2.—, Ferdo Turnher 5.—, nabralo na plesu 35.—, nabralo v Jurdanju: Jos. Dekleva 10.—, Iv. Zunič 10.—, Jos. Puž 5.—, strahopetci 20.—, Predsednik, da bo okroglo 3.—, jedan Rečanin K. 20.—, nekočkovan, predsednik 10 pipecev; pregledovavci ob izročitvi našel v svoji listnici 5.—; skupaj L. 135.—, K. 20.—, nekočkovan in 10 pipecev.

Skupaj v tem izkazu L. 2832.—, 5 dinarjev, K. jsl. 60.— in 20 K nekočkovan. Denar hrani upraviteljica, izvemši L. 500.—, ki jih ima za blagajnik možke CMD.

Pipčarji: Stok Viktor 39.05, Kobaridski pipčarji 500 Lir.

Da počastijo spomin pokojnega Srečka Bartla so darovali za možko podružnico: družina Mahne 100 Lir, družina Polić 25 Lir, Ljubljanska kreditna banka 500 Lir, Denar sprejel blagajnik.

Zadnje vesti.

Italij se muči v jadranskem vprašanju.

BELGRAD, 26. (Izvirno poročilo.) V parlamentu so se danes razširile vesti, da je dobila vlada od naše mirovne delegacije iz Pariza obvestilo, da sta prejela Pašić in Trumbić iz Rima povabilo, naj se vrne v Pallazzo, da se obnovi direktna pogajanja med Italijo in Jugoslavijo. V belgrajskih političnih krogih si razlagajo ta poziv tako, da želi italijanska vlada z ozirom na težaven notranjepolitičen položaj v Italiji čimprej končati jadransko vprašanje.

Vlada pred parlamentom.

BELGRAD, 26. Ob veliki napetosti poslanecv in nabito polnih galerijah je otvoril podpredsednik nar. predstavništva dr. Ribar ob četrti na pet 91. sejo nar. predstavništva. Zbornica je bila razmeroma dobro obiskana. Po odobritvi zapisnika in po odpravljenih običajnih formalnostih je predstavil ministrski predsednik dr. Vesnić novo vlado in prečital nato obširno vladno deklaracijo. Ta povdarja uvodoma, da mora vlada delati z vso hitrostjo in povdarja nato, da vidi vlada svojo glavno nalogo v tem, da izdela za kralj. SHS ustavo. Vlada mora izdelati načrt za novo ustavo in ga predložiti ustavotvorni skupščini takoj ko se sestane.

Izjava ministrskega predsednika je sprejela zbornica z odobravanjem na znanje. Prihodnja seja bo dne 27. t. m.

Protič v Ljubljani.

LJUBLJANA, 27. Minister za konstituanto Stojan Protič je dospel večer ob dvanajstih iz avtomobilom iz Zagreba v Ljubljano in je popoldne posetil predsednika deželne vlade za Slovenijo dr. Brejca. Danes bo obiskal več ljubljanskih politikov.

Železnica Belgrad - Sarajevo - Split.

ZAGREB, 27. "Demovina" poroča iz Belgrada, da je stavila neka velika angleška finančna družba ministrstvu saobraćaja ponudbo, da zgradi v najkrajšem času normalnotirno železnico Belgrad-Sarajevo-Split, in tako zveže našo prestolico z morjem. Pogoji so baje taki, da obstoji velika možnost, da jih vlada sprejme.

Borza.

ZAGREB, 26. Dolarij 10.200—10.60, avstrijske krone 58—60, 20kronski zlati 430, angleški funti 470—490, francoski franki 880, nemške marke 295—298, italijanske lire 625.

ZENEVA, 28. Ital. lira 2345.

Otvoritev češkoslovaške narodne skupščine.

PRAGA, 28. Otvoritevna seja poslanske zbornice je bila zelo svečana. Prisotni so bili skoro vsi ministri in poslanci razen dr. Beneša, ki se nahaja sedaj v Parizu. Predsednik zbornice Tomašek (socijalni demokrat), ki je bil zopet izvoljen z 249 glasovi, je poudarjal v svojem govoru važnost češkoslovaškega edinstva, ki so je tako sijajno dokazale volitve. Govoril je nato o tešinskem vprašanju in končno omenil sodelovanje vseh narodnosti, vstevši Nemce.

Izvoljeni so bili ti le podpredsedniki poslanske zbornice: dr. Botto (slovaška narodna stranka) s 169 glasovi, Buřival (nar. soc.) s 189 glasovi, dr. Hruban (ljudeška stranka) s 169 glasovi in dr. Czech (nemški socijalni demokrat) z 213 glasovi. Bivši finančni minister dr. Horáček (agrarci) je bil izvoljen za predsednika senata, a za podpredsednika sta bila izvoljena Křofač (bivši minister za državno obrambo) in dr. Soukup (bivši minister za pravosodje).

Zbornica in senat odobri izvolitev Masaryka za predsednika republike.

PRAGA, 28. Na skupni seji poslanske zbornice in senata je bila svečano odobrena izvolitev Masaryka za predsednika republike. Masaryk je dobil 264 glasov. Nemški nacionalisti so glasovali za Naegela, ki je dobil 61 glasov, nemški soc. demokrati so oddali 60 praznih glasovnic. Burnim ovacijam predsedniku Masaryku, so se pridružili tudi nemški soc. demokrati dočim so se nemški nacionalisti umaknili.

2. češkoslovaška divizija zbrana v Vladivostoku.

PRAGA, 27. Iz Vladivostoka brzojavljajo, da se nahaja 2. češkoslovaška divizija v Vladivostoku in da je prispel zadnji vlak s češkoslovaškimi vojniki v Pograničnajo ob mandžurski meji.

Atentat na Ljenu.

BRUSELJ, 27. "Volkszeitung" javlja iz Moskve, da je pred nekoliko dnevi vojak iz revolverja streljal na Ljenu in ga na roki ranil. Napadalec je bil aretiran, množica pa je šla na kolodvor, kamor so spravili atentatorja, in zahtevala, da se izpusti. Obenem je šla na vlado deputacija meščanov, ki je zahtevala, da se napadalec izpusti. Kmalu nato so ga izpustili. Isti list javlja, da boljševiška "Pravda" potrjuje vest o atentatu na Ljenu.

Po krvavih dogodkih v Rimu.

RIM, 27. Čestni poboji v ponedeljek na rimskih ulicah so precej škodovali tudi ugledu Nittija samega. In, kakor se zdi, bo imel težko stališče v prihodnji seji zbornice, kjer je pripravljen več interpelacij in protestov od raznih strani v tej zadevi. Neke poluradna izjava skuša odgovornost Nittija na teh dogodkih zmanjšati, vračajoč krivdo na novosestavljeni zbor "kraljevih stražarjev", ki da ni bil dostel toli delikatni nalogi obrambe vladnega ugleda pred razburjenimi manifestanti in ki da je daleko prekoračil svoj delokrog. Od socijalistične strani se predlaga, da se razpusti zbor kraljevih stražarjev, ker so se pogostoma že dogodili poboji in tvorijo ti stražarji za ljudstvo trajno provokacijo. Nacionaliste pa najbolje jezi, da so pozapri toliko neodrešenih dalmatinskih in reških gostov, in prav brezobzirno nastopili proti starcem in ženskam.

RIM, 28. Ministrski predsednik Nitti je dal na vprašanje nekaterih senatorjev glede dogodkov od 24. majnika pojasnilo, v katerem poudarja, da je rešitev jadranskega vprašanja za Italijo življenjskega pomena in da mora to vprašanje rešiti samo vlada po navodilih, ki ji jih je dala zbornica. Kar se tiče dogodkov samih, je izjavil, da so od raznih strani prihajale

vesti o nameranih atentatih in zarotah. Tudi admiral Millo je poslal tozadevno poročilo iz Dalmacije, kjer so se pripravljali napadi celo na ljudi druge narodnosti. Iste vesti so prihajale tudi iz Trsta in drugih krajev. Med Dalmatinci in Rimu niso bili samo Italijani, temveč tudi ljudje drugih narodnosti. Ukrepi so bili torej potrebni. V kolikor je upravičeno očitanje pretiranosti, pokaže preiskava.

Nekateri Dalmatinci in Rečani so vložili pri kraljevem prokuratorju pritožbo zaradi aretacij.

Italijansko odposlanstvo iz jadranskih pokrajin pri Nittiju.

Italijanski odposlanci iz jadranskih pokrajin so imeli včeraj pogovor z ministrskim predsednikom. Izrazili so svoje obžalovanje zaradi vladnih ukrepov pri zadnjih dogodkih. Kar se tiče rešitve jadranskega vprašanja, so zahtevali izvršitev londonske pogodbe. Govori se, da je ministrski predsednik odločno izjavil, da je rešitev tega vprašanja stvar vlade.

Sinfinerški napadi na Irskem.

LONDON, 29. (S.) Sinfinerški so zažgali v minuli noči policijsko poslopje v Kilmallocku (grofija Lemisreki). Dva policista sta bila zaganana, en civilist ranjen.

Zastopnik ruske sovjetske vlade v Londonu.

LONDON, 28. Danes je prispel inženir Krasin, zastopnik ruske sovjetske vlade, v svrhu pogajanj za vzpostavitev trgovskih stikov z Anglijo. Londonski listi protestirajo proti njegovemu prihodu v London, ker menijo, da so gospodarska pogajanja samo izgovor.

Kopališča pri svetilniku, v Barkovljah in pri Sv. Savi se odprejo 1. junija z urnikom od 6-21 v mesecih juniju in juliju in od 6-20 avgustu in septembru. Ob ponedeljkih, sredo, petkih in sobotah od 6-8 je kopališče pri svetilniku rezervirano za vojaštvo.

V Marijinem domu ul. Risorta 3 (za gradom) se vprizori prihodnjo nedeljo 30. t. m. ob 5:30 poslednjikrat dr. J. Krekov "Turški križ", igrokaz v 4 dejanjih s petjem. Priidi naš človek, da se za par ur odtegne žalostni sedanjosti in se zamakne v junaške boje naših pradedov proti Turkem. Okoli bele zastave v Marijino podobo zbira se dekleta in žene, možje in mladeniči, da tudi nedorasli pobiči, da branijo vero in dom proti krutemu sovražniku. Tudi potujoči Ribenčan, dasi strahopeten in zamisljen v svojo suho robo, vrši svojo dolžnost. Seyeda tudi izdajalca Dihurja ne manka. Proklinjajo od ljudstva izbral si je sam usodo Judeža, ljudstvo pa vrača se zmagovito v svoja rodna sela — vodeč v svoji sredi ranjenega turškega poveljnika, janičarja, rodno svojo krv. Pravijo, da je zgodovina učiteljica narodov. Tudi v tej igri je baš kos zgodovine naše krvi.

JOSIP STRUCKEL

Trst, vogal Via Nuova - S. Caterina. Volka izbira vsakovrstnega blaga za možke in ženske. — Blago za sукnje, žamet, barbant, a-ile, etamin ter raznih predmetov za okras oblek. Vse po znižanih konkurenčnih cenah.

Kršć. socij. izobraž. društvo v Rilenberku priredi jutri v nedeljo, 30. majnika **VESELICO** na dvorišču hranišnice in posojilnice, prej M. Ličen.

Javna tombola s plesom

se priredi v nedeljo, 6. junija v Sv. Križu pri Trstu. Začetek ob 5.30. Svira godba iz Sv. Križa.

ZOBOZDRAVNIŠKI KABINET

ulica Chiozza št. 5, I. nadst. Sprejema od 9—13 in od 15—17. Izvršujejo se umetni zobje v kakovostnem sistemu z nekom in brez neba po moderni tehniki.

Dr. F. Tamburini MARIO NORO, tehnični vodja.

PFaff

Stroj za šivanje in vezanje pravi nemški uzarci Seidel & Neumann in "Singer" Gast & Gasser. Dogaia zaloga vseh potrebščin. Turška ustanovljena 1. 1873. FRANCESCO BEDNAR Trst, ul. Campanile 19

ZOBOZDRAVNIŠKI KABINET

VILJEM TUSCHER

ulica XXX. oktobra št. 13

ostane zaprt do 5. junija.

— TVRDKA —

Alarico Lantschner v Trstu, Via Roma 28 (bivša ul. delle Poste) vogal ul. Giorgio Galati. Zraven velike pošte. — Telefon 198.

Dvokolesa, motorna kolesa, priklone, pnevmatični predmeti. Popravila. — Delo solidno.

Zlatarnica in urarnica

LORENC MACOR ul. Udine 26 (prej Belvedere)

Ima na izber vsakovrstnih zlatih in srebrnih predmetov za birmo. Prevzema naročila in popraviljanja sploh po ugodnih cenah.

Leta 1868 ustanovljena tvrdka: **IVAN WIEGELE & GOMP.** prej **MATIJA MILLONIG** v Trstu, ul. Carlo Ghega št. 10. Tel. 809

Zaloga kolonijalne blaga (kave, čaja, namiznega olja, južnega sadja, konzerviranih rib, začimbe itd.) na drobno in debelo.

Priporoča se posebno cenj. odjemalcem na dežel. — Točna in solidna postrežba po najnižji (dnevni) ceni.

DR. MRAČEK LEOPOLD

ZOBOZRAVNIK Trst, Corso Vittorio Emanuele III. 24, I. sprejema od 9-12 in od 15-18. Brezbolestno izdiranje zob, zlate krone, zlati mostovi brez neba. — Vse po moderni tehniki, ameriški in švicarski sistem.

G. PINO, zlatarnica-urarnica

Trst, Corso Štev. 13 Kupujem srebrne krone in goldinarje po najvišjih cenah

Nepremičljive preproge

nove in rabljene v vseh merah, vrvi, vrvice, pasove, povodce, vlačivce in odeje za konje.

GIOVANNI SIVITZ — Trst Piazza Nicolo Tomaseo št. 3

PELLEGRINO CINCELLI

Trst - ulica Malcanton štv. 9 - Trst (Hiša ustanovljena leta 1828.)

KOŽE in USNJE za ženske in moške.

Box in Chevreauz, lak, podlage in vsakevrstni predmeti za čevlje itd. Vse po ugodnih cenah. Postrežba točna.

ECLA!

Edino mazilo ki ohranjuje usnje in ga vzdržuje mehko. Skladišče v Trstu, ulica Torre bianca št. 12 - Telefon št. 10

Brill

Najboljše mazilo za čevlje

Podružnica v Trstu, ul. del Toro št. 10. — Telefon 31-72

Novo pogrebno podjetje — Trst

Corso V. E. III. št. 47. Telefon 1402 (vogal Goldonijev trg).

Dobroznano že mnogo let obstoječe podjetje je preskrbljeno z obilno in bogato opremo za prirejanje mrtvaških sob in odrov. — Poseduje različne razredne vozove do najsvečanostnejših s kristali. — Prevajajo se mrtlici v vse kraje, tudi v tujino. — Prodaja razne mrtvaške predmete, transportne rakve, kovinaste rakve vsakovrstnih oblik, lesenih rakev z bogatimi okraski, različne vence s trakovi in napisi, obleke, pajcolane, sveče itd.

Cene zmerne. Postrežba točna.

V primeru izrednih ur se sprejemajo naročila v lastnih prostorih podjetja ulica Tesa št. 31. Telefon št. 14-02.

Zastopstvo in prodaja mrtvaških potrebščin J. MERŽEK, Općine 170, pri sež. cesti.

Delažnik in upravitelj H. STIBIEL.

Fotografski atelje Daguerre Trst, Corso Štev. 39. Razpisane platine, fotografije, slike v barvah, fotografije, Grahov, vrt, poveljanja, reprodukcije, zabavice, Elžbir, razsvetljava.

RAKE iz sladke vode razpošilja v vsaki množini — po ugodni ceni — **JAKOB FAJDIGA** Mali Otok pri Postojni.

JADRANSKA BANKA

Del. glav.: K 30.000.000. Rezerva K 10.000.000 Belgrad, Celje, Dubrovnik, Dunaj, Kotor, Kranj, Ljubljana, Maribor, Metković, Opatija, Sarajevo, Split, Šibenik, TRST, Zadar, Zagreb

Obavlja vse v bančno stroko spadajoče posle. Sprejema vloge na hranilne knjižice ter jih obrestuje po 3 1/2% a v bancogiro prometu po 4 1/2%.

Vloge, ki se imajo dvigniti samo proti predhodni odpovedi, sprejema po posebno ugodnih pogojih, ki se pogodijo od slučaja do slučaja.

Daje v najem varnostne predale (sales). Bančni prostori v Trstu se nahajajo:

ul. Cassa di Risparmio, ul. S. Nicola

Telefon: št. 1463, 1793, 2676

— Blagajna posluje od 9.30-12.30 in od 14.30-16 —

ČEVJARNICA MIKOLIČ

Trst, ul. Udine 32 (prej Belvedere) (na vogalu ul. Lodovico Ariosto) Različna obuvala za gospode, gospe in otroke.

Lastna delavnica, ter se sprejemajo naročila za poprave po meri.